

מענות ואגרות קודש

*

טעמי מנהגי חב"ד

תשורה

משמחת הנישואין של הרה"ת
הרב ישראל עב"ג מרת חיה מושקא תחי'

אסולין

*

כ"ז בתשרי תשע"א
ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

פתח דבר

בשבח והודי' להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, וזיכנו בנישואינו בשעה טובה ומוצלחת, ביום שלישי כ"ז בתשרי תשע"א, ועל יסוד מנהג כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, מתכבדים הננו להגיש קובץ זה כתשורה לאורחים שבאו מרחוק ומקרוב לשמוח בשמחתנו.

תשורה זו מתחלקת לשני חלקים:

א. לקט מענות והוראות נדירות מכ"ק אדמו"ר לסב החתן הרה"ג הרה"ח הר"ר שמעון גד שיחי' אליטוב, רב המועצה האזורית מטה בנימין, וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל. מכתבים אלו נבחרו ונלקטו מתוך ארכיון של למעלה מ-100 מכתבים ומענות שזכה סבנו לקבל במשך שנים מהרבי. בתחילת חלק זה הבאנו צילומים של חלק מהאגרות הללו.

ב. "טעמי המנהגים חב"ד" מהלידה ועד לימי הבר מצווה. והוא תדפיס מתוך ספר שעתיד לראות אור בקרוב בעז"ה, בעריכת ידיד החתן הרה"ת ר' יוסף שי' גליצנשטיין.

בשנת ה'תרנ"א יצא לאור בפולין, ע"י הרב אברהם-יצחק שפרלינג הקובץ "טעמי המנהגים", ובו נקבצו בפונדק אחד אוסף טעמים וביאורים על מנהגי ישראל. במשך השנים נקבצו עוד ועוד טעמים למנהגים השונים, והקובץ התרחב והפך לעב כרס, התופס מקום של כבוד בארון הספרים היהודי. בשנת ה'תשי"ז, יצא הספר לאור בירושלים בהוצאה חדשה ומהודרת. במענה לשאלת עורכי הספר כתב כ"ק אדמו"ר:

בספר טעמי המנהגים דעד עתה לא הובא השייך לזה מספרי חב"ד, שלא היו מצויים אז במחננו וכדאי למלאות החסרון גדול זה עתה אם רק באפשרי, והרי הובטחנו אשר יפוצו המעיינות חוצה. (ד' אלול ה' תשט"ו, אג"ק חי"א ע' שסב)

מפני סיבות שונות, בקשתו של הרבי לא מומשה עד לזמן האחרון, עת נטל ע"ע הרב גליצנשטיין את העול והחל לערוך את הספר הנצרך. תדפיס מהספר הכולל טעמי המנהגים של זמן וימי הנישואין יצא לאור לפני חודשים ספורים, וכעת יוצא לאור החלק השני הכולל טעמי מנהגי חב"ד מהלידה ועד לימי הבר מצווה.

יצויין כי רוב החומר המתפרסם בקובץ זה הוא בפרסום ראשון.

הא-ל הטוב הוא יתברך יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו, יחד עם בני משפחותיהם בתוך כלל בני"י, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית, שנזכה ללכת מנישואין אלו לשמחת הנישואין שבין הקב"ה וכנס"י, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש ונשיא דורנו בראשינו, ונזכה לשמחת עולם על ראשם בגאולה האמיתית והשלימה אמון כן יהי רצון.

בברכה רבה לכאו"א מכם בתכ"י ומשיח נאו

ישראל וחיה מושקא אסולין

יום שלישי כ"ז בתשרי תשע"א,

ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

כפר חב"ד אה"ק

אליטוב-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה ג' חנוון תשס"ז
ברוקלין

האברך שפעון שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכח' סיוון, והקודם לו, כבר כתבתי לו איזה פעמים, שכל השקלא וטריא שלו בהנגוע למצבו, הוא מתחבולות היצר הרועה לבלבלו מעבודת השי"ת ובטסתה ובסרוב לבב, וכבר ידוע ומבואר בספרי חסידות, שאחת מתחבולות היצר הוא לפעול נפילה רוח בהאדם העובד את בורא העולם להסבירו שאינו מצליח בעבודה זו כו' וכו', ואף שהיצר זקן ובסביל בכל זה ערוב הוא ואומן במלאכתו מלאכת הסתה, ולכן אפשרי שלדמן פועל חלישות בדה השומע לו, ולפעמים מתלבש היצר הרע בלבושים אחרים ככדי שלא יכירו אותו, וככל הדברים האלה הוא גם בהנגוע אליו והעצה היעוזה, וע"ד המבואר בתנינא, שלא להכנס עמו בשקו"ט ושנ"ט-הצודק הוא אם לא-לא להפסיק בעבודת האדם לקונו בליסוד התורה וקיום המצוות. כיון שהיצר הוא בדומת ע"כ רשע ושהעצה שלא להשיב לו סטנ' ועד רע, ולהתחנן לו יתברך כו', ומובטחנים אשר השי"ת למענו יעשה כ"כ"ה פמש עמו, עיי' שם בחניא סוף פרק כה', וככל שיקדים בהנהגה האמורה תקדים גם כן הצלחתו.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכ"ר

אליטוב-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, שיו סניא ח' תשי"ז
ברוקלין, נ. י.

האברך שפעון שי'

שלום וברכה:

במענה על סתב' סרי"ח מנייא עם התשובה המוסג'ב, ובעם לי לראותה, ובפרט שעי"ז נתחזקה בי דעתי ברורה, שאם רק ארצה להקדיש כבודתיך כשטה החיובך על שחרת הקדש הצליח בזה.

מובן שההצעה ליסע להודו אינה פתאפם כשכילך כלל וכלל.

ובמענה על סאלתך השני', שהנכון לעתענין בעניני שידוכין.

בברכת הצלחת סופלגה בעכו'תך
בקדש לקרב לב כנג' ישראל
לאביהם שבשמים

אליטוב-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה ז' אלול תשי"ז
ברוקלין

האברך שפעון שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם הפ"ג המוסברתכו, שיקרא בעה רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

מסיווד נע"ש לי לקרוא במכתבו, אשר לומד הוא ומחוצע עם יוצאי טרקה שחם בכפר חב"ד, אשר שם צוה ה' את הכרחה חיים עד העולם, שהתועה חסידותי, ובכודאי לא רק שישטיך בזה אלא גם יוסיף, כיון שכפי כתבו יכול הוא להתדבר בלשונם הט, שמה מובן שגם באופן ישר עם אלו טחם שאינם ח"ח לע"ע, וגם עם הנשים, והרוי נשי ישראל בקראוה בשם עקרה הבית, במס' הלוי' בטה גדולה הנהגת הבית ככלל ונהגת העל הבניי והבנות בפ"ט, וק"ל. והשי"ת יצליחו לכשר טוב' בעניניו הפרטיים.

בברכה לבוח"ס

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכ"ר

אברסכול-ירושלים

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacnth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

סרה שושנה תת"י

בי"ה, כ"ט א"ר תשי"ח
ברוקלין

ברכה ושלום

במענה למכתבה מכ"ד א"ר.

תורה לא-ל על שזיכה השי"ת והצליחה לרעה נחת אסתי
הוא נחת יהודי מסורתי מיו"ת שי"י, ויחי רצון עמוד רבות בשנים
חזק לבשר טוב אודות כל אחד ואחד מהם, אשר עולים הם בקדש בעניני
תורה ומצות.

ובודאי שהלימוד של נשים תורה-לעצמן ועם התלמיד
אשר אחינו הספרדים נהגו בו זה כמה וכמה דורות, מוסיף בברכות
השי"ת בהצטרך לכל אחד מהלומדים ומפיצים לימוד זה.

בודאי יודעת ממנהגן הטוב של בנות פשוטות ישראל
הכשרות, להפריש לצדקה קודם העלאת הנרות בכל ערב שבת וערב יום
טוב, ועל כל פנים תהגו כזה סגלן ולהבא.

ברכה לבשרות טובות

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
Gut-le
מוכ"ר

נ.ב.

במה שכונתה אודות הוצאות הכרוכות בענין הנכבדות של
בנה שמעון גד שליט"א, במת"ק הוא בזה להנהלת מוסד מוכ"ר
בם משרה בקדש.

אליטוב-ת"י

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacnth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, י"ח תשרי תשי"ח
ברוקלין

החיה אי"א נוי"ט מלאכתו מלאכת
שמים שמעון גד שי"י

שלום וברכה

במענה למכתבו, בו כותב אודות האסיפה, ע"ד החקירות
אתנ"י הספרדים אשר באה"ק ח"ן לעניני יהדות תורה ומצות, וקוואל
ע"ד כתבת רבנים וכו'.

והנה ידועה תורתנו תורה חיים בהנוגע להצלת
עניני קדושה, להחזיק באופן דראשיתן מצער [ובדיוק הבעשים, שאין
אחרית] ישגא מאד, שמה טובן שאין להעסק בעשיית פרסום ולרכוש
כתבת רבנים וכו', בי"א לכתב צעד אחר צעד, להחזיק זה עצמה יתבררו
כמה פרטים ואופני פעולות והכשרות, ואז יוכלו להחזיק בהנוגע
לשאלותיו וכו'.

ברכה לבשום בכל האסור

כפני קדושה המועד לא בא כ"ק אדמו"ר
שליט"א על החתום והנני חותם בשמו
Gut-le
מוכ"ר

אליסוב-כהב"ד
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HY 464th 3-9250

מנחת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

הת"ח אי"א נו"מ כו'
סמקון גר ש"י

ביה, ימ' ניפן תשי"ם
ברוקלין

שלום וברכה!
במענה למכתבו שנתקבל באיחור זמן רב,

נעם לי לקרות בו מסעולות בקשת כהנוגע למסיבות שבת
בכפר הביד, ופעולתו בעבודת החינוך בכלל, ובזו"א ספק כתבו נחום
עוד בזה, שח"י נצטוונו פעילין בקדש, וכליון שנצטוונו הנח בזה נו"מ
כחם למלאות הצ"ח, וקל"י. ויתר רצון שיצליח בזה, וכמ"ש יקנה וסמא
וידוע הדיוק בזה, אשר הוא ברך מצאח, שהוא למעלה מסמסוער ע"ש
היג"ע.
בברכה להצלה בעבודתו בקדש
סמוך הרחם הרקע,

מפני שקונש הסוער לא בא כ"ק
אדמו"ר שליט"א על החתום ותנני חותם בס"ס
המזכיר

נ.ב.

כמ"ש אודות הספר שנתן לתלמידת אחי, וחובן הספר תהיה אותו ב"ד
בודאי באופן המתאים רואים שלא יכנסו ספרים כאלה בחוככי"ד אבות
של כל החלס"דים ותצאלא שצריך ענין זה לתקנות באופן שלא לפרות
אח האבאון של הנ"ל, מתאים למ"ש מ"ם גנובים ימחקו, ולכן יתקן
באופן המתאים עם סול המורים ותצוה"ר נאמר ותסועה ברוב יועץ.

אליסוב-קריה גז
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HY 464th 3-9250

מנחת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

הת"ח אי"א נו"מ סלאכח
מלאכת שמים סו"ח' סמקון ש"י
וויגתו תח"י

ביה, כב' איר תשי"ב
ברוקלין

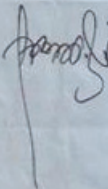
שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הבהיר לייב בקומר,

בעת רצון יזכירו עור הפקס את דוגתו ח"י, קלי הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלה"ה נבגים ז"ת, לסיני' מסאלות
לכבס לטובה,
וסובן וגם פשוט, אשר עבודתו בב"ש הרשח אשר על
סמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל הציון הק' שלו יזכרו, ח"י הוא הצנור
וכלים לחוספה בברכה חשי"ת בהסמך להם ובתנ"ל בפרט, שח"י מרחו
של הקביה היא מרה כנגדמה אלא שח"י ככה, ולשנחם לבניך אלו החלס"דים
לושנחם לבניך כפשומו.

אלא שגם זה פשוט, שמלאכת ח' היא מלאכת החינוך כחוראח
חז"ל בזה-צריכה להיות ולתקפות במסירה ונח"נה ושקירה, ועס"דה על
המסמר-מבלי להחשב עם בלבול היצר, בלבוליים ספנסים או מבחון, ואם
בכל מקום כן הוא עמו"ב באח"ק ח"ו ובדורנו עקבתא דמשיחא, ויתר רצון
שיבשר טוב בכל הקנינים, הכללים והפרטים גם יחד.

בבקשתו נשלח הסכת מבלי לחכות על החור.

בברכה לבעו"מ בכל האסור

אליטוב
מושב ברוש-הנגב
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYcodth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

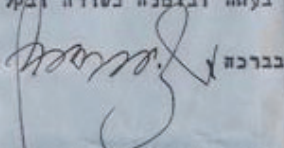
ב"ה, י"א תמוז תשכ"א
ברוקלין

הו"ה אי"א נו"נ זכו'
סו"ה שמעון שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות מצב זוג'
חי',

השי"ת ימלא ימי הריזונה כשורה
ובנקל והלך זהו"ק בעתה ובגמנה כשורה ובקל.

בברכה

בעת הצון יזכירו אח כל אלה שכתבתם על
ציון כ"ק שו"ת ארמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYcodth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ג' מנחם-אב ת"שכ"ב
ברוקלין, נ. י.

הו"ה אי"א נו"נ מלאכתו מלאכה
שמים כו' סו"ה שמעון שי'

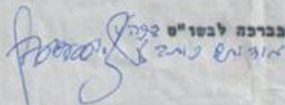
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתב מר"ח מנ"פ.

וביטורנו בין המצרים ובחלתה חרש מנחם אב,

יהי רצון אשר ינחמו כל עמנו בית ישראל ודוק
ע"י הקב"ה בעצמו, כאשר אנכי אנכי הוא מנחמכם, ודוק
במחנה כמלים כאמור נחמו נחמו עמי בגוי וגמט ובעמיות
וברוחניות, כשוב העליון וכשוב הנראה ונגלה.

וההכנה והתקדמה לזה, הרי היא המצב המיוחדת הזאת,
ובאגרת הקדש הידועה למודנו הביט"ט ז"ל.

בברכה לבשו"ט
אורייתא נורא

בין המצרים ראה רשימות איכה להצ"צ רע"ז והשיגור דוק
כו'. חרש מנחם: מפורט וירוש דהרש אב ידו ליי' מנחם (גמ'
פשוט סק"ר סל"ה, וכן בכנה"ג להח"ל סק"ז ב"י סקמ"א).
בדמיון כמפורט: מסיקתה הובאה בתור"ה רש"י (סג"ל לא, רע"ב).
במחנה כמלים: איכ"ר ספ"א, וראה מסיקתה דר"ב פסקה אנכי
אנכי, לזו"ה נאכ"ס (ספ"א). בטרם הייליון: ראה מנח"ק סו"ט
יא. הידועה: נדמשה (במטה הוצאה) בהקדמה חס' לקופ"א אמרים
להרב הסג"ד מפורט ז"ל.

ג' הפ"נ שבמכתבו הנ"ל, יקראו בית רצון של הציון הק'
של כ"ק סו"ת ארמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYcintosh 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. י.

ב"ח, ועק"ס' כי תשא ת' השב"ח
ברוקלין, נ. י.

הור"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת
שמים כו' הור"ח שפעון שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו וקבלה
מאשר הנני קבלה מכתבו וקבלה
מאשר הנני קבלה מכתבו וקבלה
מאשר הנני קבלה מכתבו וקבלה

ויברך ת' אל משה - כי שאל משה: רבש"ע כמה תרום קרן ישראל
(ובפרט - שהי"א אך זה עתה מעשה העגל). אמר לו תק'

לאמר - לדרווח (כולל אטילו ביום פקרי (אשר אז) ופקדהי עליהם
חסאתם בעגל) -

כי תשא - אחה דוקא - ראשם של ישראל (ורק משה - לא היהת לו כל
ש"כונה אטילו לענין העגל, שהרי הי' או בהר עם ת')

תשא את ראש - הוכל, לשאת את ראשם בהגבחה, ע"י אשר -

תשא את ראש, המנה אותם לגלות חיבתם לפני המקום, - ולכפר על
המאט המונע הרמת קרנם (ובפרט - תשא העגל) -

ונתנו איש כופר נפשו - צדקה, כש"נ וחמאך בצדקה פרוק.

1 : 1

וכיהן אשר כל נפש ונפש מביה ישראל יש בה מביה' משרע"ח - הרי
הוראה בפרשתנו, שע"י בהי"א זו על כאו"א להרים קרנו, ע"י אשר יגלה
חבתו לפני המקום, בהתבוננו אשר אחת עולם אהבתנו ה' אלקינו כו'
וכנו בהרת - הוא הגוף החומרי - וקרבתנו כו', שאוי מסילא כמים
הפנים לפנים יתעורר גם הוא לרבה בן ולהמשיך או א"ס ב"ה למטה
ולתקוע כל העולם כולו לה', שזהו ע"י החוס"צ ובפרט ע"י הצדקה,
שהיא עיקר המצות מעשיות ועולה על כולנה - במילוי הציווי לעשות
כשכן ודירה לו יח' בהחזונים.

בברכה אהבתך קב"ה וק"ל
[Signature]

אל משה: ב"ב, ג. זה עתה... העגל: תחומא ר"מ תשא. רש"י תשא ל, סז.
לאמר לדרווח: כדמוכח מפרו"ל ב"ב. ביום... בעגל: מנהרין קב, א.
אשר דוקא: ולא ככשאר המנינים, וכתקרא חדא ג' בב"ב שם, ראשם של ישראל:
ראה בארוכה ב"י לר"ח השמים כמאי ס"ג (נדרש בלוקו"ח לג"ס). לשאת...
התבטחה: רש"י ב"ב שם. המנה אותם: דאין מקרא (ותענין) יוצא סירי פשוטו.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. י.

ב"ה, י"ז מ"ח תשמ"א
ברוקלין

האברך אליהו שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכ' דו"ח והמצו"כ, וה"ח.

ודבר בעתו -

ההחלה הקופה ויעקב הלך לדרוכו גו'

דשנת הקהל.

הש"נ שבמכ" יקרא! בעת רצון על הציון הק"ו.

בברכה אהבתך קב"ה וק"ל
[Signature]

חלק א'

מענות והוראות נדירות

לסב החתן הגה"ח הרב שמעון גד שי' אליטוב

חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ורב המועצה האזורית מטה בנימין

מעל למאה מכתבים פרטיים קיבל סב החתן הרב שמעון אליטוב שליט"א מהרבי במשך השנים, רוב המכתבים עוסקים בהדרכה בענייני עבודת ה' ובעבודת החינוך על טהרת הקודש.

בלקט שלפנינו בחרנו כמה מכתבים מיוחדים המשקפים את הדרכותיו של הרבי לתמים הצעיר. לחלק מהמכתבים הבאנו גם את צילומם, ואילו לשאר המכתבים לא הבאנו במסגרת יריעה זו את צילום המכתבים עצמם, ועוד חזון למועד.

כהקדמה ללקט המכתבים, מובא בזאת מדברי הרב אליטוב שכתב לפני מעל לעשור שנים עבור שבועון 'כפר חב"ד':

קשה לדבר על ימי הבראשית ההם, ובמיוחד כשהדור הצעיר של היום לא יודע בכלל אילו קשיים היו קיימים אז לתמים בתחילת דרכו. כיום, בזמן אלול צועדים הבחורים לישיבות תומכי תמימים, בראש זקוף ובגאוות יחידה. אולם אז, ההליכה לישיבות תות"ל, בקרב הנוער הכללי, היה זה כמו היום לשלוח את הבן ללמוד באיזו מדרשיית נוער במרומי הגליל.

ציבור שומרי התורה ומצוות היה אז מיעוט שבמיעוט, והרחוב עשה בו שמות. מוסד תלמידי הישיבה לא נהנה מהערכה רבה, ובתוך מוסד זה, הישיבה החב"דית בפרדס בלוד הייתה ממוקמת בתחתית הטבלה, מבחינת המשכיה של התלמידים לישיבה זו, כשהסיבה פשוטה: המלחמה אז על כל בחור ישיבה בעולם, אז הייתה מאד קשה, וכחלק מהאסטרטגיה של המלחמה הרבו בחוגים הליטאיים ללעוג לישיבה זו, והרחוב שלא הכיר את בית היוצר הזה, נגרר אחרי הסטיגמות הללו.

ולכן, אני שבאתי מישיבת נובהרדוק לחב"ד, ולמרות שהצלחתי לרכוש חברים טובים בישיבה בלוד, בכל פעם שהייתי שב לביתי בירושלים, החברים מפוניבז' ונובהרדוק היו מזלזלים קשות בדרך. ההתלהבות שלי מתורת החסידות, והשינוי שניכר כבר אז בהנהגתי, התקבל אצלם כאילו נפלתי לאיזו חבורה של מלווה-מלכה, ולכן הם היו משקיעים בקיום שיחות ארוכות עמי על מנת שאשוב לחיקה של פוניבז'.

נער בן ארבע-עשרה הייתי, וזו התקופה שבה האדם מייחס חשיבות גדולה ללחץ החברתי, ובכל פעם ששבת משבת מחוץ לישיבה, הייתי מרגיש מעין כניסה מחדשת לישיבה.

בפרק זמן זה, לאחר שהתייעצתי עם המשפיעים, הם הורו לי לכתוב לרבי על הכל. שעות היממה היו

כמובן קודש ללימוד, ואילו בשעות הלילה, הייתי מתבודד בזאל, ומוצא פורקן בכתיבת המכתבים לרבי. אז לראשונה, הנחתי את ההתנסחויות בצד, ושפכתי את ליבי, כדבר בן לאב.

כך נבנה אצלי מוסד ההתכתבויות לרבי, כשבמהלך השנים זכיתי ללמעלה ממאה איגרות קודש בעבודת ה' המתאימות לתלמיד הישיבה המתגבר. לא כל ידידי הקרובים נתנו את ידם לתופעת הכתיבה הזו, אבל כשראיתי את היחס של הרבי, ואת העולמות החדשים שנפתחו לפני כתוצאה מאותם מענות קודש, התמסרתי לכתיבה בכל ליבי.

כאמור, הלילות הארוכים הם שהיו מועד הזמן למכתבים, ולפעמים אף הלילות נפגשו עם הבקרים, ומהזאל הייתי יורד ישר למקווה לשיעור החסידות. באותם לילות מעוטי שינה שאבתי את מנוחת הנפש האמיתית. הייתי מציב לפניי את התשובה הקודמת שקיבלתי מהרבי, ובמוחי היו מתרוצצים כל מאורעות הישיבה כמו סרט נע וכך הייתי חושב וכותב, חושב וכותב.

ההתייחסות של הרבי במכתבים הייתה מאד אבהית, אבל גם נוקבת.

בפרק זמן מאוחר, חל הפסק במשלוח תשובות הרבי אלי, ואז חשתי כבר כמי שמטריד ונוטל את זמנו של הרבי, ולכן הפסקתי לכתוב. לאחר כמה חודשים מאז הפסקת הכתיבה, אני מקבל מכתב כללי עם תוספת של כתב יד קודשו בתחילת המכתב:

"מאשר הנני קבלת מכתבו. ולפלא שתיקתו מאז, ומצער – גם "מנהל החשבון" על העדר המכ' מכאן ואני עמוס הטרדות והתלאות וכו'".

ויש כמובן את האגרת שהרבי לא ענה לי עליה, ואי התשובה בתקופה של אז, הייתה התשובה המובהקת. בסערת הרוחות של אז, בעקבות מלחמת הקיום שעברה על הישוב היהודי בישראל, כתבתי לרבי, ביחס לפתגם של הרבי מהר"ש נ"ע, שיכול היה להעלות מאה אלף חסידים לארץ אך לא עשה זאת, בגלל שבאותה תקופה נעשתה עלייתם של אנשי ביל"ו לארץ, וזה יכול היה להתפרש כעלייה עם מטרה זהה.

שאלתי אז את הרבי, לנוכח הקשיים שיש לנו היום בארץ, איזו משמעות הייתה בכלל לעלייתם של הביל"ויים, אילו היו עולים ארצה מאה אלף חסידים, הרי הם היו מתבטלים לנוכח החסידים. זהו המכתב היחיד באותה השנה שלא זכיתי לקבל עליו תשובה מהרבי, אבל ניתן לומר שזוהי גם התשובה, שאני הכי זוכר מהשנה היא – הידיעה עד היכן ניתן לשאול, ולגעת.

כיום כשאני מעלעל באותן אגרות קודש, בתור מחנך לתלמידים ודווקא מהסוג הבלתי שגרתי ות"ל ש"עוז מאיר" הצילה ומצילה הרבה נשמות יקרות ובתור סבא לנינים, אין מנוס מהפן האקטואלי של אותן הדרכות בעבודת ה'. באגרות אלו אני מוצא בהם הרבה הדרכות בעניינים חינוכיים מובהקים שהרבי התייחס לכל אחד ואחד מהם בצורה המעמיקה ביותר. בימים שכיחתי ברבנות בגולה לא תמיד הבנתי את הקשר בין אותן הוראות לבין התחומים שבהם פעלתי, אבל לאחר שנים של עבודה תוך מגע הדוק עם התלמידים, ראיתי עד כמה הדברים הללו נכונים ושאלתי מהם עזרה רבה והרבה כח. המכתבים

הללו הן אבן הפינה של כל העשייה החינוכית שלנו. בתחילת נשיאות הרבי, כתמימים, זכינו להדרכה בכל צעד ושעל בחיים, "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", אבל אז לא ידענו מספיק להעריך מה זה מענה של רבי. חלפו שנים והתשובות הפכו לכלליות יותר, ואז זכורני, שכש אחד מבניי זכה לקבל מענה קודש מהרבי, של "ויבשר טוב", היה היום הזה הופך ליום חג ושמחה בקרב בני הבית. חלפו שנים ועברנו לתשובות של הנהון בראש עד שהגענו לימים אלו, שתמים משתטח לפני הציון של הרבי, ושוטח את לבטיו שם – וזוהי פסגת ההתייחדות בין תמים לרבי.

"אנא נפשית כתבית יהבית". מי שמחפש הדרכה בעבודת ה', יסור נא לאגרות הקודש, ויבשם נפשו מהן, שם הוא יפגוש ברבי עצמו, ללא כל פשעטלאך והוספות.

באגרות ובשיחות הללו טמון הרבי עצמו, ומי שרוצה להתחבר למעיינות החיים, כל השערים פתוחים לפניו. הקשיים, הלבטים, התהיות, העליות והמורדות – לא השתנו, וגם תורתו של הרבי לא תשתנה לעולם. ויה"ר שנהיה מספיק 'קלוגע תמימים' לדעת היכן אוצרות המלך מצויים, ומשם נשאב כח, חיות והתקשרות עד להתגלות הקרובה.

המכתב הראשון

בבחרותו למד סב החתן הרב שמעון שי' אליטוב בישיבת תות"ל לוד, כשהגיע לישיבה היה עליו משוכה ראשונית לעבור והיא, שפתו של המגיד שיעור הייתה שפת האידיש, והרב אליטוב עדיין לא שלט בשפה זו על בוריה, בעצת ידידו הרב גרשון מענדל שי' גרליק מאיטליה, כתב את הדברים האלו לרבי, וזה היה המכתב הראשון שהוא כתב לרבי, ותשובת הרבי לא איחרה לבוא:

"... כותב אשר מתקשה בהבנת לימוד הנגלה ולדעתו זהו מפני שמגיד השיעור לא התרגל כל כך להסביר בלשון הקודש, והנה ידוע פסק רז"ל, לא יגעת ומצאת אל תאמין, יגעת ולא מצאת אל תאמין.

ולדעתי גם בנוגע אליו כן הוא, כי כשיש הרצון לאיש הישראלי ללמוד תורה, ובפרט אם הלימוד הוא ביראת שמים, הרי היצר הרע מתקומם נגד זה, בתחבולות שונות ומשונות, ומוכן אשר משתדל להסביר להאדם שאין הענינים תלויים בו כלל אלא בזולתו, ובמילא אי אפשר לעשות דבר בזה, כיון שהוא מצדו כבר עשה המוטל עליו, ואם ח"ו פיתוי זה מתקבל הרי זה עלול להביא היזק גדול לא רק בלימוד התורה אלא גם בקיום המצוות, ואפי' מצוות מעשיות.

כי כנ"ל בא היצר ומוכיח בראיות שונות ומשונות, איך שגם בהנוגע לקיום המצוות המצב הוא כנ"ל, וכמו שבכל מלחמה, הרי קל יותר לנצחה בתחילתה מאשר לאחרי זה שכבר נתחזק השונא.

אפשר שמפני אי התרגלות דהראש ישיבה והתלמידים – ישנם איזה קישויים בהבנה ההדדית, אבל כלא וכאין נחשב הוא, נגד האושר שבא לאיש הישראלי ע"י לימוד תורתנו

הקדושה, חכמתו ורצונו של הקב"ה, ולפום צערא אגרא. אפשר הדבר שגם בין חבריו נמצאים כאלה שנדמה להם גם-כן שהמניעה בלימוד התורה ושקידה הדרושה היא מפני טעם הנ"ל וכיו"ב הרי מוטבו להסביר גם כן אותם כל הכתוב בזה, ובודאי ימצא אותיות המתאימות הדרושות".

לאחר קבלת האיגרת, ניגש הרב אליטוב עמה למשפיע הרש"ח קסלמן והוא המליץ ללמוד אידיש, באמצעות לימוד המאמרים והשיחות של הרבי הקודם נ"ע.

אולם התפנית האמיתית היתה בעצם הניסוח של הדברים, וההפנייה האישית והישירה של הרבי, כדבר אב אל בנו.

לימוד החסידות

לפני שסב החתן הרב אליטוב הגיע ללמוד בישיבת תות"ל בלוד, למד הוא בישיבת נובהרדוק, עובדה זו גרמה לו לרתיעה רבה, בקשר ללימודי הדא"ח בישיבת תומכי תמימים, וכל העת הוא השווה בין לימוד החסידות ללימוד הקבלה, וכיצד מותר לבחורים צעירים ללמוד את תורת הקבלה? וכן אם תורת החסידות כ"כ נחוצה, מפני מה היא לא התגלתה בשנים המוקדמות יותר, ועל כך ענה לו הרבי:

"במענה על מכתבו מזיו"ד אלול, בו כותב על אופן לימודו עד עתה וקיום המצוות שלו, והחששות שיש לו בעסק לימוד תורת החסידות. והנה אין לחשוש כלל וכלל כי אין זה לימוד תורת הקבלה לימוד תורת החסידות אף שלפעמים נזכרים ענינים מתורת הקבלה, אבל הביאור שלהם ע"פ תורת החסידות שולל מקום לחששות האמורות במכתבו, והיה מהמוכרח שילמוד את הקונטרס עץ החיים וקונטרס ומעין מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, והמבוא לקונטרס עץ החיים וקונטרס ומעין מכ"ק מו"ה אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר אז יראה עד כמה החששות שלו אין להם כל יסוד, ואינו אלא עצת היצר למנוע ממנו ידיעה בחלק גדול מתורה"ק, אשר דוקא דורנו זה דעקבתא דמשיחא, וזה שיתגלה חלק זה לרבים, ואם בהשגחה פרטית וזה גם הוא שייודע לו אודות זה צריך לתפוס בהזדמנות זו בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו מבלי להכנס בשקו"ט עם היצה"ר שלו המעורר אצלו חששות הנ"ל, ואם מעט אור דוחה הרבה חשך, הרי עאכו"כ הרבה אור.

ואין להקשות מה היה בדורות הראשונים קודם שנתגלה תורת החסידות, כי קושיא זו דומה להיש מקשים מה היה בזמן המשנה קודם שהיתה הגמרא ובזמן הגמרא קודם שהיו ספרי הראשונים וכו' והאריכות בזה אך למותר, ויעיין בקונטרס עץ החיים הנ"ל וינעם לו וירווח לו והשי"ת יצליחו להוסיף אומץ בתורת הנגלה ובתורת החסידות גם יחד ובהצלחה".

נוסח חב"ד ונוסח נובהרדוק

סב החתן הרב שמעון גד אליטוב הגיע ללוד, כאמור, מנובהרדוק, והתמודדו עם ירושת נובהרדוק לא הייתה קלה. גם המורשת הרוחנית וגם הלחץ החברתי. באחד מהמכתבים אל הרבי ניסה הרב אליטוב,

להביא בכל זאת לאיזשהו שילוב בין שתי הדרכים, והניסיון הזה בא לידי ביטוי בתעניות וצומות שהוא היה עושה אז, גם מכוח ההרגל מהשיבות של פעם אבל גם מכח הרצון לבוא להזדככות. הרבי לא היה שבע רצון מזה, וכך הרבי כתב לו במכתב:

"... והנה שמח יהיה בהזכות וההצלחה אשר נמצא הוא בישיבת תומכי תמימים שנתסדה ומתנהלת ע"י כ"ק אדמו"ר נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שהשקיעו בה מכוונתיהם במס"נ, ובמילא, כל הנמצא בה בכל רמ"ה אבריו ושס"ה גידיו הגשמיים והרוחניים כלי הוא לקבלת ברכותיהם שיצליח בכל המצטרך כפי יכולתו ללמוד להתפלל ולהדר בקיום המצוות מתוך שמחה, שאז אם מעט אור דוחה הרבה חושך הרי עאכ"כ הרבה אור ועאכ"כ מאור (שהוא מקור האור) היינו חסידות תורתה הדרכתיה ומנהגיה.

וידוע מכבר שאין דרך התעניות ואפילו הסיגופים דרך הבעש"ט כמבואר בכ"מ ומהם גם במאמר יו"ד שבט תשי"ג ד"ה באתי לגני, ובפרט ע"פ המובא בספר תולדות מהר"ש שתענית של חסיד פירושו העכבה אפילו לאיזה רגעים מדבר שרוצה בו, וראה ג"כ בתניא פרק כ"ז (דל"ד ע"ב), ובמאמר הנ"ל מבואר ג"כ הכרח שמירת הבריאות שאז כלבולי הגוף מתמעטים.

...מה שכתב אודות תיקונים בו, הנה ירבה באותיות התורה ובאותיות התפלה, ובודאי חקוקים בזכרוננו כמה פרקים משניות וכמה פרקים תניא ומאמרי דא"ח וביניהם גם ד"ה והדרת פני זקן בלקו"ת סוף פ' קדושים..."

התרחקות מיאוש ומעצבות

אף באגרת דלקמן דרש הרבי מסב החתן הרב אליטוב, להתרחק מדרך היאוש והעצבות – שנשארה לו ירושה מישיבת נובהרדוק:

"...והנה ידוע המבואר בכמה מקומות בחסידות עד כמה הרחיקו מידת העצבות וההפסד הגדול בזה במלחמת היצר ובמילא צריך להפטר בזה בהקדם היותר אפשרי כי אינו מצד הטוב, וכמו בכל עניינים בלתי רצויים הדרך לזה הוא ע"י הוספת אומץ בצד הטוב ואפילו מעט אור דוחה הרבה חושך ועאכ"כ הרבה אור וכשילמוד בשקידה בהתמדה ובקביעות בנפש תורתנו הק' המשמחת לב ונפש, וכמ"ש פקודי ה' ישרים משמחי לב, במילא יבוטל רגש היאוש ואפילו רגש העצבות, ובפרט אשר יתבונן בעניין השגחה פרטית אשר השי"ת שהוא עצם הטוב משגיח על כל אחד בחיים היום ובפרטי פרטיות, ואין לאדם אלא לעמוד בהתקשרות ולראות שיהיה הצינור פתוח והוא ע"י עניינים הנ"ל, שכללותם התחזקות בהג' קוין דתורה עבודה וגמילות חסדים והשי"ת יצליחו בלב זה ויבשר טוב אשר עובד את ה' (ואף שעובד הוא מלשון עורות עבדים כמבואר בתו"א ר"פ משפטים והיא עבודה ויגיעה גדולה בכ"ז מקיים הציווי) בשמחה".

ספר יוסיפון

באותם הימים התפרסם ספר יוסיפון, פרסום הספר הכה גלים רבים בעולם הישיבות של אז, וכרכי הספר עברו מיד ליד. כמה חברים מיישיבת פוניבז' העבירו לסב החתן הרב אליטוב את הספר וביקשו לדעת את חוות דעתו של הרבי מליובאוויטש על כשרותו של הספר.

הרב אליטוב כתב על כך לרבי ופירט את הטענות לכאן ולכאן, וע"ז קיבל את המענה הבא:
 "...ובעניין ספר היוסיפון – ידוע שכמה שינויים (וגם זיופים) הוכנסו לתוכו ועניניו דורשים בקורת מומחה במקצוע. ובכללות שאלות כגון אלו ידועה הוראת חז"ל היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי (שבת קמ, ב) ובפרט כשספק אם גם ירקא הוא".

להלחם ביצר הרע

באגרות הבאות מתייחס הרבי גם ללבטים הרגילים של תלמיד הישיבה המתבגר, וגם לטענות על הלחץ החברתי מכיוון החברים של נובהרדוק ופוניבז'. באותה תקופה נפגש הרב אליטוב עם כמה מחבריו דאז והם שאלו אותו, היכן החידו"ת והחיבורים שכתבת? אתה לומד בישיבה של בטלנים שמחים? זנחת את לימוד הגמרא? וכדו'. ברור שהדברים נבעו אך ורק מבורות וחוסר ידיעה, אבל הפריע לו מאד מדוע הדברים שלהם כן נוגעים לליבו ומעכירים את רוחו. לכך התייחס הרבי באגרת הבאה מכ"ב מרחשון תש"ז:

"... נתקבל מכתבו מב' חשון עם הפ"ג המוסגרים בו, ובבקשתו יקראו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלה"ה נבג"מ ז"ע. וכיון שכל ישראל ערבים זה בזה, ונוספה על זה גם השייכות המשפחתית, הנה ככל שיוסיף הוא בלימוד בהתמדה ובשקידה בעבודת התפלה ובקיום המצות בהידור יתוסף בברכת השי"ת בענינים אודותם מותב בהפ"ג הנ"ל, ויזכהו השי"ת ויצליחו לבשר טוב בזה..."

זה עתה נתקבל מכתבו מט"ז מ"ח עם ד' פ"ג שיקראו בעת רצון על הציון הק'. ומה שכותב במכתבו ע"ד מצב רוחו – כבר מלתו אמורה, ובביאור, בתניא קדישא פכו' כז' ואילך. והרי רואה במוחש אשר מחשבותיו ע"ד עצמו מביאות אותו לביטול תורה ולקס"ד מופרך שיעזוב את הישיבה, שמוזה ברור אשר מהיצה"ר באות מחשבות אלו, אשר כל ענינו להלחם נגד אושרו של האדם הרוחני והגשמי והסברות שאין להם יסוד בשכל הבריאי וכל מציאותן הוא כי מנסה הוי' אתכם וגו'.

וכשמתאמץ ועומד בניסיון – רואה גם האדם עצמו איך שבטלה כל מציאותן המדומה – ויסיח דעתו מכל מחשבות אלו (מבלי להכנס אפילו בשקו"ט עד"ו, כי אם, ע"י מחשבות אור שאפילו מעט אור דוחה הרבה חושך) ויבקש את הר"מ ור"י שלו לסדר לימודיו כדבעי, וכהוראתם יעשה והשי"ת יצליחו".

לא להשיב ליצר

אגרת נוספת בעניין הנ"ל – המשך לאגרת הקודמת, שנכתבה ביום ג' תמוז תשט"ז:

"ב"ה ג' תמוז תשט"ז

ברוקלין

האברך שמעון שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מוכח' סיון, והקודם לו. כבר כתבתי לו איזה טעמים, שכל השקלא וטריא שלו בהנוגע למצבו, הוא מתחבולות היצר הרוצה לבלבלו מעבודת השי"ת ובשמחה ובטוב לבב. וכבר ידוע ומבואר בספרי חסידות, שאחת מתחבולות היצר הוא לפעול נפילת רוח בהאדם העובד את בורא העולם להסבירו שאינו מצליח בעבודה זו כו' כו'.

ואף שהיצר נקרא זקן וכסיל – בכל זה ערום הוא ואומן במלאכתו מלאכת הסתה, ולכן אפשרי שלזמן פועל חלישות בזה השומע לו. ולפעמים מתלבש היצר הרע בלבושים אחרים בכדי שלא יכירו אותו, וככל הדברים האלה הוא גם בהנוגע אליו. והעצה היעוצה, וע"ד המבואר בתניא, שלא להכנס עמו בשקו"ט וטו"מ – הצודק הוא אם לא – אלא להמשיך בעבודת האדם לקונו בלימוד התורה וקיום המצוות – כיון שהיצר הוא בדוגמת ערל רשע שהעצה שלא להשיב לו מטוב ועד רע, ולהתחנן לו יתברך כו'. ומובטחים אשר השי"ת למענו יעשה, כי חלק ה' ממש עמו. עיין שם בתניא סוף כ"ה, וככל שיקדים בהנהגה האמורה תקדים גם כן הצלחתו. בברכה".

חתימת שמו

באחד האגרות הפנה הרבי את תשומת ליבו לשינויי חתימת שמו של סב החתן שי' במכתבים לרבי, הסיבה לשינוי השם הייתה טמונה בשם הנוסף שניתן לו בברית מלבד השם שמעון, ושם זה לא היה שם עברי, והיה חילוקי דעות על תרגום השם, האם לתרגמו לשם "גד" או "אשר", ומפני כך לפעמים היה חותם בשם "שמעון" ולפעמים "שמעון גד". וע"כ כתב לו הרבי:

"לפעמים חותם בשם שמעון גד ולפעמים שמעון לחוד, ובטח יודיע הכירור בזה".

לאחר שהרבי כתב לו, כתב הוא את הכל לרבי בפירוט מלא, ולבסוף סוכם ששמו המלא יהיה שמעון גד ולא שמעון אשר.

עבודת התפילה

בשלב מסויים, כשסב החתן הרב שמעון גד אליטוב כבר נכנס לתוך ענייני תומכי תמימים כפי הצורך, המשפיע של הישיבה בלוד, הרב שלמה חיים ע"ה קסלמן לקח אותו לסדרת שיחות והדרכות בעבודת התפילה. הוא הסביר לו כיצד עליו להתבונן לפני התפילה, ובאלו קטעים להעמיק, וגם הורה לו ללמוד את

"שורש מצוות התפילה" לכ"ק אדמו"ר הצ"צ בחברותא לפני התפילה. הרב אליטוב החל באמת להתנהג לפי זה, אך ראה בעבודת התפילה עליות ומורדות, הוא כתב על כך לרבי, וזכה למענה הבא:

"הנה מה שכותב שרואה בעבודתו שהיא בעליות וירידות ובמילא ראשו מבולבל וכו'. הנה עניין העליה וירידה דבר שכיח הוא ביותר, לבד אצל יחידי סגולה, על האדם להפוך הירידה ולעשותה צורך עליה יותר גדולה שאח"כ, ולפום גמלא שיחנא, שבוודאי ניתנו לכאו"א כוחות המתאימים למהותו הוא.

ומ"ש שבערך עד חצי התפילה מתפלל בהתעוררות ואח"כ מרגיש כבידות בראשו, הנה בכונן דא צריך לנח באמצע (מובן שהמנוחה צ"ל באופן המותר ע"פ שולחן ערוך והמתאימה ע"פ שו"ע החסידותי) – כי צריך האדם לשמור את בריאותו וכפירוש הבעש"ט עז תעזוב עמו יחד עם הגוף, שלזה צריך להיות בריא ע"פ תורה, ובכלל בכל הנ"ל אף שצריך כאו"א לעמוד על המשמר נגד תחבולות ומזימות היצה"ר הנה חתירה ביותר (צופיל גריבלען און פארגין זיך) ג"כ מיותר וכל יתר כו', ובוודאי יתייעץ עם המשפיע שלו ויעשה כהוראתו..."

תפילה מתוך הסידור

סב החתן המשיך לכתוב לרבי על המחשבות שמפריעות לו להתרכז כראוי בתפילה, ועל כך זכה למכתב הבא:

"במענה על מכתבו מכ"ט מזנ"א בו כתב על עניין המחשבות זרות שמבלבלים אותו מזמן לזמן וביותר בזמן התפילה. והנה עליו להתפלל מתוך הסידור וגם במקום שצריך להתבונן צריך להיות הסידור פתוח לפניו וכשירגיש שמתחילות מחשבות לשוטט בימי בסידור.

וידוע מרז"ל אותיות מאירות, וצריך שיהיה לו איזה עניינים מתורת החסידות חקוקים בזכרונות בתיבותיהם ומהם הדרוש והדרת פני זקן בלקו"ת סוף פ' קדושים, וכן יתן קודם התפילה בבוקר – בימות החול – איזה פרוטות לצדקה מזמן לזמן ויצוה לבדוק התפילין שלו והשי"ת יצליחו בעבודה ובלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ואל ילך בגדולות ובנפלאות וידוע הפי' עובד אלוקים שזוהו עבודה ויגיעה קשה וכמבואר בתניא ובמאמרי דא"ח".

הדרכת תלמידים

בתקופה מסויימת בלימודו בישיבה הלך הרב אליטוב להזדריך ולמסור שיעורים מעת לעת, אבל לא הרגיש בטוח דיו לדווח על כך לרבי, מפני שרצה לראות כיצד יתבסס הדבר בעתיד.

שבועות מספר לאחר מסירת השיעורים הראשונים, קיבל הרב אליטוב מכתב מהרבי, בה התייחס הרבי לכך ואף התייחס לזמן הלימודים לקראת השנה הרבעית בישיבה. וכך כותב הרבי:

"...ולפלא שאינו מזכיר דבר בהנוגע לפעולתו בהכתה בה מדרוך ולומד, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

... ובהנוגע להסתדרותו מכאן ולהבא, ימשיך לימודו בחפץ וברצון בישיבת תומכי תמימים

בלוד ותקוים בו הבטחת רז"ל יגעת ומצאת, וימצא הרבה יותר ממה שעמשער, ובלבד שתקוים התחלת ההבטחה, יגעת".

נעם לי לראות תמונתו

הרבי תבע כל העת מהנהלת הישיבה בלוד שתשלח לו את גליונות הציונים ותמונותיהם של התמימים. מרגש היה אז לראות את אגרותיו של הרבי, בהן הרבי ממש מפציר כבר לראות את תואר פניהם של התמימים בלוד. המשפיע ר' שלמה חיים ע"ה קסלמן היה אומר לתמימים לחשוב בעת שמצטלמים חסידות כי הרבי רואה את תמונתם ועי"ז רואה את הבחורים עצמם!

סב החתן הרב שמעון גד אליטוב צירף אף הוא לאחד ממכתביו לרבי את תמונתו, ומענה הרבי היה מפתיע ונדיר במאד, בפרט אם נזכור שהדברים הכורכים את מראה פניו עם כשרונותיו החינוכיים נכתבו לנער בן עשרים בלבד הלומד בישיבה. וכך כתב לו הרבי:

"ב"ה, ט"ו מנ"א ה'תשי"ז

ברוקלין, נ. י.

האברך שמעון שי'

שלום וברכה:

במענה על מכתבו מר"ח מנ"א עם התמונה המוסג"ב, ונעם לי לראותה, ובפרט שעי"ז נתחזקה בי דעתי ברורה, שאם רק ירצה להקדיש כוחותיו בשטח החינוך על טהרת הקדש יצליח בזה.

מובן שההצעה ליסע להודו אינה מתאימה בשבילו כלל וכלל.

ובמענה על שאלתו השני', מהנכון שיתענין בעניני שידוכין.

בברכת הצלחה מופלגה בעבודתו בקדש לקרב לב בני ישראל לאביהם שבשמים

מ. שניאורסאהן

התוועדויות עם יוצאי מרוקו

באותו הזמן הרב אליטוב היה מלמד ומתוועד עם עולי מרוקו שעלו לגור בכפר חב"ד, הרב אליטוב שהיה אז בחור בן עשרים בלבד קיבל על כך עידוד מהרבי במכתב הבא:

"ב"ה, ז' אלול, תשי"ז

ברוקלין.

האברך שמעון שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם הפ"נ המוסגרים בו שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח

אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

במיוחד נעם לי לקרות במכתבו אשר לומד הוא ומתועד עם יוצאי מרוקה שהם בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, התועדויות חסידותיות, ובודאי לא רק ימשיך בזה אלא גם יוסיף כיון שכפי כתבו יכול הוא להתדבר בלשונם הם, שמזה מובן שגם באופן ישר עם אלו מזהם שאינם ת"ח לע"ע וגם עם הנשים, והרי נשי ישראל נקראות בשם עקרת הבית כהם תלוי במדה גדולה הנהגת הבית בכלל הנהגת הבעל הבנים והבנות בפרט, וק"ל. והשי"ת יצליחו לבשר טוב גם בעניניו הפרטים.

ברכה לכוה"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר."

עבודה בחינוך הכשר

להט הגדול בהתועדויות נסב אז על תחום אחד: חינוך על טהרת הקודש. השליחות של תחילת נשיאות הרבי הייתה חינוך, והמשפיעים תבעו כבר אז מהמבוגרים שבבחורים לצאת ולמסור שיעורים בחסידות, ודרך אגב, לדאוג לרישום של ילדים לבתי הספר של רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש. בדיווחים ששלח סב החתן הרב שמעון גד אליטוב כתב הוא על סדר הפעילות שלו, אך באחד מן המכתבים הוסיף בשולי הגיליון שהוא חש קצת איבוד זמן בנידוד על פתחים כדי לשכנע הורים לרשום את ילדיהם בבתי הספר של הרשת.

ועל כך ענה לו הרבי באגרת שלא איחרה לבוא:

"...ומובן וגם פשוט שכיון שזוכה שזההשגחה העליונה העמידתו על חלק היפה, עבודה בחינוך הכשר על טהרת הקדש, המקרב לב התלמידים לאבינו שבשמים, בודאי שיהו מברר ומוזכר ומעלה מדרגא למדרגא התלמיד והמתחנך ומוסיף בהצלחתו של המחנך והמלמד בעצמו.

וכמו שכל ענייני האדם, שעל כל אדם נאמר בכל דרכיך דעהו, הרי גם זה צ"ל בשמחה".

מכתב לאמו ע"ה

לקראת חתונת הרב שמעון אליטוב כתבה אמו מכתב לרבי, בתגובה עונה לה הרבי מכתב נדיר ביותר ובו מתייחס גם לפעולות של בנה שי',

"ב"ה, כמ' אייר תשי"ח

ברוקלין

מרת שושנה תחי'

ברכה ושלו!

במענה למכתבה מכ"ד אייר

תודה לא-ל על שזיכה השי"ת והצליחה לרוות נחת אמיתי הוא נחת יהודי מסורתי ויו"ח שי'.
ויהי רצון שעוד רבות בשנים תוכל לבשר טוב אודות כל אחד ואחד מהם, אשר עולים הם
בקדש בעיני תורה ומצוה.

ובודאי שהלימוד של פנימיות התורה- לעצמו ועם התלמידים אשר אחינו הספרדים נהגו
בו זה כמה וכמה דורות, מוסיף בברכות השי"ת בהמצטרך לכל אחד מהלומדים ומפיצים
לימוד זה.

בודאי יודעת ממנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות, להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות
בכל ערב שבת וערב יום טוב, ועל כל פנים תנהג בזה מכאן ולהבא.

בברכה לבשורות טובות

. . נ.ב. כמה שכותבת אודות הוצאות הכרוכות בענין הנכבדות של בנה שמעון גד שליט"א,
בטח יפנה הוא בזה להנהלת מוסד חב"ד בם משרת בקדש."

ספר לא כשר בביה"ס

בעת עבודתו בבית הספר, אירע ותלמידה ממשפחה חסידת הביאה לבית הספר ספר לא כשר, והצוות
החינוכי התלבט מאד כיצד יש להגיב. לבסוף הוטל על הרב אליטוב לכתוב על כך לרבי, ואז התקבל
המענה הבא:

"ב"ה י"ט ניסן תשי"ט

ברוקלין

הו"ח אי"א נו"מ כו'

שמעון גד שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו שנתקבל באיחור רב,

נעם לי לקרות בו מהפעולות בקדש בנוגע למסיבות שבת בכפר חב"ד, ופעולתו בעבודת
החינוך בכלל, ובודאי מעת כתבו נתוסף עוד בזה, שהרי נצטוינו מעלין בקדש, וכיון שנצטוינו
הנה נותנים כחות למלאות הציווי, וקל". ויהי רצון שיצליח בזה, וכמ"ש יגעת ומצאת וידוע
הדיוק בזה, אשר הוא בדרך מצאה, שהוא למעלה מהמשוער ע"פ היגיעה.

בברכה להצלחה בעבודתו בקדש מתוך הרחבת הדעת,

נ.ב. כמ"ש אודות הספר שניתן לתלמידה אחת, ותכן הספר מדדים אותו כו' - בודאי באופן
המתאים רואים שלא יכנסו ספרים כאלה בתוככי ד' אמות של כל התלמידים והתלמידות,
אלא שצריך ענין זה להעשות באופן שלא לגרות את התאבון של הנ"ל, מתאים למ"ש
מים גנובים ימתקו, ולכן יתייעץ באופן המתאים עם סגל המורים, והרי נאמר ותשועה ברוב

יועץ."

אחריתך ישגא מאד

במכתב דלקמן שנכתב לסב החתן שי' זמן קצר לאחר חתונתו כותב הרבי, בנוגע למה יעשה בעתידו, הרבי כותב לו "להתחיל באופן דראשיתך מצער" ואז יהיה "אחריתך ישגא מאד". ואכן כך היה ב"ה, בתחילה עבד הרב אליטוב בבתי ספר של הרשת ברחבי הארץ, ולאחר תקופת רבנות ביגוסלביה וברומניה יצא למשרת רבנות בארגנטינה, ולאחר עשר שנות רבנות שם חזר לארץ הקודש לעמוד בראשות ישיבת עוז מאיר חב"ד, ולאחר שהיה "ראשיתך מצער" נהיה אכן "אחריתו ישגא מאד" עד שנבחר להיות רבה של המועצה האזורית מטה בנימין וחבר מועצת הרבנות הראשית לארץ ישראל.

"ב"ה, י"ח תשרי, תשי"ט

ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים

שמעון גד שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב אודות האסיפה, ע"ד פעולה להתעוררות אחב"י הספרדים אשר באה"ק ת"ו לעניני יהדות תורה ומצות, ושואל ע"ד כתבת רבנים וכו'.

והנה ידועה דעת תורתנו תורת חיים בהנוגע להצלחת עניני קדושה, להתחיל באופן דראשיתך מצער [וכדיוק הבעש"ט, שאז] אחריתך ישגא מאד. שמוזה מובן שאין עתה להתעסק בעשיית פרסום ולרכוש כתבת רבנים וכו', כ"א ללכת צעד אחר צעד, ובהליכה זו עצמה יתבררו כמה פרטים ואופני פעולות והכשרון לזה, ואז יוכלו להחליט בהנוגע לשאלותיו וכו'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור."

עבודה ברשת

לאחר נישואי סב החתן שי' לזוגתו סבת החתן תח"י, דיברו ביניהם על רצונם לעבוד בשדה החינוך, כמחנכים בבתי הספר של רשת אהלי יוסף יצחק, אבל עדיין לא דווחו על כך לרבי. שבוע לאחר יו"ד שבט, כתב הרבי על כך לסב החתן הרב שמעון אליטוב:

"ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב

ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מלאכתו מלאכת שמים

מו"ה שמעון שי'

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מג' שבט, עם שני הפ"נ המצורפים אליו, שיקראו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ויהי רצון שהוא וכן זוגתו תחי', יעבדו במסירה ונתינה במסגרת פעולות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר על הציון הק' שלו יזכרו, בהתאם לטובת המוסד והענינים אשר בו, ובודאי שזהו ג"כ טובתם הם, שהרי פעולותיהם הם הצנור והכלים לקבלת ברכות השי"ת ע"י תוספת התעוררות ר"ר מבעל הציון הק'. ובודאי לדכוותי האריכות בזה אך למותר, ורק להוסיף שאין לך דבר העומד בפני הרצון - כשרוצים באמת.

לפלא שאינו מזכיר ע"ד יום סגולה יום ההילולא, אשר תקותי שהשתתף בזה ובפעילות, ויהי רצון שרישומה של ההתועדות יהי ניכר בכל השנה כולה.

בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

ושננתם לבניך כפשוטו

לאחר שחלפו כשנתיים מחתונת זקניו של החתן הרב שמעון גד ורעייתו יחיו ועדיין לא היו להם ילדים, כתבו מכתב ביום ל"ג בעומר, המסוגל לברכות לחזו"ק, ובו הם מבקשים ברכה לילדים, וע"כ ענה להם הרבי:

"ב"ה, כב' אייר תש"כ

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים מוה' שמעון שי' וזוגתו תחי'

שלום וברכה!

במוענה למכתבו מיום הבהיר ל"ג בעומר.

בעת רצון יזכירו עוד הפעם את זוגתו תחי', על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, למילוי משאלות לבכם לטובה.

ומובן וגם פשוט אשר עבודתם בבי"ס הרשת אשר על שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל הציון הק' שלו יזכרו, הרי הוא הצנור וכלים להוספה בברכת השי"ת בהמצטרך להם ובהג"ל בפרט, שהרי מדתו של הקב"ה היא מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה, מושננתם לבניך אלו התלמידים לושננתם לבניך כפשוטו.

אלא שגם זה פשוט, שמלאכת ה' היא מלאכת החינוך כחוראת חז"ל בזה – צריכה להיות ולהעשות במסירה ונתינה ושקידה, ועמידה על המשמר – מבלי להתחשב עם כלבול היצר, בלבולים מבפנים או מבחוץ. ואם בכל מקום כן הוא, עאכ"כ באה"ק ת"ו ובדורנו עקבתא דמשיחא. ויהי רצון שיבשר טוב בכל הענינים, הכללים והפרטים גם יחד.

כבקשתו נשלח המכתב במילי לחכות על התורה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

מ. שניאורסאהן

מכתב ללידת אם החתן

במכתב לסב החתן הרב שמעון גד אליטוב, שנשלח לאחר הודעתו על לידת בתו הבכירה, אם החתן מרת נחמה מרים אסולין שתליט"א, כותב הרבי:

"ב"ה, ז' אד"ש תשכ"ב

ברוקלין

הו"ח אי"א נו"ג מולאכתו מלאכת שמים כו' מו"ה שמעון גד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולדה להם בת למזל טוב ונקרא שמה בישראל נחמה מרים שתליט"א.

הנה יה" מהשי"ת שיגדלוה ביהוד עם זוג' צי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

-ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ע"פ מארז"ל ברכות ז' א) נשים במאי זכין באקריו' כו' באתנוי כו' ונטרין כו'.

בברכת מזל טוב מ. שניאורסאהן

בעת רצון יזכירו כל אלו שכתבם על הציון.

לכתבו ע"ד מדת הכעס – וראה אגה"ת פ"ב ואגה"ק סכ"ה – ומהעצות בזה להחליט בתוקף הדרוש שלכשיכעוס יתאפק מלדבר לכה"פ איזה דקות, ורואים במוחש שעי"ז פג הכעס.

לכתבו ע"ד אהבת ישראל כו' – יהי בקי (עכ"פ בתוכן) המאמר בסהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. ויחזור ע"ז מומן לומן אליבי' דנפשי'.

עמוס הטרדות והתלאות

לאחר שנים של כתיבה רצופה, חל בשנת תשכ"ח הפסק במשלוח תשובות הרבי לסב החתן הרב שמעון גד אליטוב, הוא חש אז כמי שמטריד וגוזל את זמנו של הרבי, ולכן הוא הפסיק לכתוב. הרבי שם ליבו לכך ולאחר כמה חודשים מאז הפסקת הכתיבה, קיבל הרב אליטוב מכתב כללי פרטי עם תוספת של כתב יד קודש בתחילת המכתב:

"ב"ה. ועש"ק פ' כי תשא ה'תשכ"ח

ברוקלין נ"י.

הו"ח אי"א נו"ג מולאכתו מלאכת שמים כו' מו"ה שמעון שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו. ולפלא שתיקתו מאז, ומצער – גם "מנהל החשבון" על העדר

המכ' מכאן ואני עמוס הטרדות והתלאות וכו'. . . בברכה לבשו"ט בפרט ובכלל
מ. שניאורסאהן."

היחידות הראשונה אצל הרבי

היחידות הראשונה שהייתה לסב החתן הרב שמעון גד אליטוב שליט"א אצל הרבי התקיימה בחורף תש"ל (או תשל"א) הוא נכנס לקודש פנימה בשעה 4:10 לפנות בוקר, והיחידות ארכה רבע שעה. בתחילת היחידות הרבי שאל אותו באיזו שפה רצונו לדבר "אויף אידיש אדער אויף לשון קודש" (באידיש או בלשון קודש), מכיון שהאפשרות הראשונה שהציע הרבי היתה שפת האידיש, ענה הרב אליטוב "אויף אידיש" (באידיש).

בעת היחידות הרבי תבע מהסב שתהיה לו "א וואך ווינקעלע אין א צייטונג" [=פינה שבועית בעיתון], וכשהרבי ראה שהסב לא הבין הכוונה, אמר הרבי בלה"ק: "אני מתכוין לפינה שבועית", כלומר, שהסב יכתוב רעיונות בחסידות באיזה עיתון.

הרבי הוסיף ואמר: "יש לך כשרונות חינוכיים, אבל התוצאות תהיינה טובות ככל שהמסירות תגדל". המשפט שהרבי חזר עליו היה "דאס ווענדט זיך אין די איבערגעגעבנקייט" [=זה תלוי במסירות].

בעקבות יחידות זו החל הסב לכתוב בעיתון "שערים" מזמן לזמן, פעמים היה חותם בשמו ופעמים היה חותם בשם הספרותי "אבא שאול" (על שם בנו הגדול הגה"ח הרב שאול משה שי' אליטוב).

עברו שנים ובאחד הביקורים אצל הרבי, כתב לו הרבי בזה הלשון הקדוש: "וינצל כישרונותי בכתב ובעל פה", עברה תקופה והרבי כותב לסב החתן בזה הלשון: "מדוע איננו מתעסק במלאכת הכתיבה?".

העבודה בארגנטינה

עשר שנים היה הרב שמעון גד אליטוב שליט"א רב הקהילה הסורית בבואנוס איירס ארגנטינה, בשנת תשל"ט חפץ הרב אליטוב לחזור ארצה, ושאל על כך את הרבי, והרבי אמר לו בתנאי ובהבטחה שידאג לשמור על קשריו עם כל המקורבים והמושפעים.

מאז החל הרב אליטוב לנסוע מדי שנה בשנה בחודש אלול – לקראת חודש החגים – לארגנטינה, והיה נוסע דרך ניו יורק ושוהה כמה ימים בחצרות קודשינו.

באחת השנים אף זכה על כך להתייחסות מיוחדת מהרבי, בעת עוברו באחת מחלוקת דולרים, הרבי נתן דולר נוסף ואמר "דאס איז אויף דיין גאנצע ארבעט אין ארגענטינע" [=זה עבור כל עבודתך בארגנטינה], ובירכו ב"יארין ימים על ממלכתו".

"פארוואס נישט אליטוב"

לקראת סיום הרמב"ם הראשון הורה כ"ק אדמו"ר שיעשו סיום הרמב"ם במצרים היכן שהרמב"ם התגורר וכתב את ספרו הי"ד.

התארגנה בארץ משלחת רבנים שיצאה לכיוון קהיר – מצרים לערוך שם את סיום והתחלת הרמב"ם. בשם מזכירות כ"ק אדמו"ר זי"ע ביקשו מסב החתן הרב שמעון אליטוב שיצטרף למשלחת ויגיד את סיום והתחלת הרמב"ם בשפה המקומית.

הרב אליטוב באותה העת לא ידע ערבית מצרית, אך כשקיבל את ההוראה ישב ללמוד מהשליח הרב שלום שי' גמליאל, מנהל צא"ח במרכז ירושלים – הדובר ערבית מצרית – את ניבי שפה זו. למידת שפה זרה איננה חכמה אלא מלאכה, והיה לו די קשה בלמידת שפה זו בזמן קצר, לכן התקשר לחבר המזכירות הרב יהודה לייב שי' גראנער ושאל אותו האם אפשר לוותר על השתתפותו במשלחת למצרים.

לאחר זמן, התקשר אליו המזכיר ומסר לו שכשאמר לרבי את הדברים, הרבי שאלו "פארוואס נישט אליטוב". כששמע הרב אליטוב זאת כמובן שהיה אצלו ברור ללמוד את השפה, ואכן הוא השתתף במש-לחת ואמר את סיום והתחלת הרמב"ם בערבית מצרית.

ואכן החל מאז; שנה אחר שנה, סיום אחר סיום, נסעה המשלחת ובתוכה הרב אליטוב, לסיים את ספר הרמב"ם בארץ מצריים, כשהרב אליטוב היה מסיים ומתחיל שם את לימוד הרמב"ם בערבית מצרית. לאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה, הפסיקו הנסיעות למצרים מסיבות ביטחוניות, אך בשנה האחרונה ב"ה חזרה העטרה ליושנה, ומשלחת הרבנים חידשה את הנסיעה למצרים – לאחר הפסקה כואבת של עשר שנים – את סיום והתחלת ספר הרמב"ם.

עוז מאיר חב"ד

הרב אליטוב הקים בירושלים לעילוי נשמת אחיו הגדול הרב מאיר ע"ה ישיבה לנוער נושר, ומכון סמיכה למתחזקים, בשם "בית מדרש עוז מאיר חב"ד".

בית המדרש זכה לכמה עידודים מהרבי. בהתוועדות שבת שובה תשמ"ו, נתן הרבי בקבוק משקה לרב אליטוב עבור אירוע סיום הרמב"ם שעמד להתקיים בישיבה, ובהקשר לכך אמר הרבי בשיחה לפני נתינת בקבוק המשקה:

בהמשך להמדובר לעיל אודות מחשבה ומעשה - יש להזכיר אודות ענין שהזמן גרמא. ובהקדמה:

נקודת האמור לעיל היא - שמצד אחד, "המעשה הוא העיקר", היינו, שאין להסתפק בהחלטות טובות בלבד, אלא העיקר הוא ליישם את ההחלטות הטובות בפועל ממש: וביחד עם זה, גדלה מעלתה של המחשבה ביותר, עד כדי כך. שכאשר המחשבה היא כדבעי, הרי זה, פועל על המעשה בפועל שגם הוא יהי' כדבעי, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בשלילת

האפשרות של פיגול, "קרבן שלא נפסלה מחשבתו .. נתכפרו הבעלים ונרצה הקרבן". וענין זה הוא א' הטעמים לכך שמוזכרים ומכריזים ביום השבת, ובפרט בעת ההתוועדות, אודות ענינים של מעשה בפועל שמתכוננים לעשותם בימים שלאחרי השבת ("דינער" לטובת מוסד, מסיבת "סיום", וכיו"ב) - שכן, נוסף לכך ש"מפקחין על צרכי ציבור בשבת", הרי עצם המחשבה וההחלטה אודות פעולה זו בזמן זכאי ובמקום זכאי, ובמעמד רבים מישראל, מהווה תוספת נתינת כח בכל הקשור לקיום הדבר במעשה בפועל, תוך כדי שלילת ענינים בלתי-רצויים שעלולים להתערב ולמנוע חייו את קיום הדבר בשלימותו. זאת ועוד:

מלבד ההכרזה (כד בבד עם קבלת החלטות טובות) אודות פעולה זו, מוסיפים לקשר זאת עם ענין של מעשה בפועל, ע"י נתינת בקבוק משקה, "יין שרף", עבור המאורע שיתקיים לאחרי השבת - אשר, פעולה זו מוסיפה בקשר שבין המחשבה וההחלטה עם המעשה בפועל, להבטיח את יישומה של המחשבה וההחלטה בפועל ממש, ע"ד המבואר בדרשות הר"ן שמצינו כו"כ נביאות שבהם נצטווה הנביא לעשות פעולה מסוימת, כדי להבטיח שנבואה זו תבוא ותתקיים במעשה בפועל.

ובפרט כאשר מחלקים מהמשקה בין המתוועדים כאן - לאחדים עכ"פ - , אשר, נוסף על ההכרזה שבדבר מצד הלכות שבת, הרי זה מוסיף עוד יותר בקשר עם ענין המעשה בפועל, שכן, ע"י חלוקת המשקה ואמירת "להיים" נפעל כבר ענין של מעשה בפועל - הוספה בשמחה של מצוה אצל כמה מישראל.

בנוגע לעניננו:

בימים שלאחרי השבת - עומד להתקיים "דינער" לטובת "כולל-חב"ד", וכמו כן עומד להתקיים "סיום הרמב"ם" בארץ הקודש (בתקופה מאוחרת יותר). ולכן, מוזכרים ומכריזים אודות ענינים אלו בעת ההתוועדות דיום השבת, וכמו כן יקשרו זאת עם ענין של מעשה בפועל - ע"י נתינת בקבוקי משקה לראשי המתעסקים בענינים אלו.

ויה"ר שכל זה יביא לידי תוספת הצלחה בענינים האמורים - שיהיו בהצלחה רבה ומופלאה, עד להצלחה שלמעלה מכפי המשוער לגמרי ..

לשנה טובה תכתב ותחתם

בכל פעם שהרב אליטוב היה מגיע לרבי לחודש החגים היו מכבדים אותו להיות בעל תפילה במניין של הרבי. באחת השנים אירע והתפלל הרב אליטוב בליל הא' של ר"ה, והרבי לאחר שירד מהבימה פנה אליו ואמר לו: "לשנה טובה תכתב ותחתם".

הצלחה ברבנות

בשלהי חודש תשרי תשנ"ב עברו זקני החתן, הרב שמעון גד וזוגתו יחיו אליטוב לפני הרבי בחלוקת הדולרים ביום ראשון, הרב אליטוב עבר ראשון ואחריו עברה זוגתו תחי'. כשעברה זקנת החתן הרבי הביא לה דולר ואמר לה "הצלחה ברבנות".

חלק ב'

טעמי המנהגים חב"ד

מהלידה עד ימי הבר מצווה

תדפיס מתוך ספר טעמי המנהגים חב"ד

שבעריכת ידיד החתן הרה"ת יוסף שיי' גליצנשטיין

לידה

תליית "שיר המעלות" (וכיו"ב) בבית היולדת (ס' רזיאל המלאך בסופו)

כסגולה לשמירה כו' ליולדת ולולד, הן בנוגע ללידה עצמה, שתהי' כשורה ובנקל, והן בנוגע לימים שלאחרי הלידה, לאורך ימים ושנים טובות. ועוד ענין עיקרי בנוגע לרך הנולד - שמיד בצאתו לאויר העולם יהי' מוקף בעניני קדושה, כידוע שדברים שרואה ושומע תינוק אפילו בן יומו יש להם השפעה גם בגדלותו (ועד שנתגלה בדורות האחרונים גם בחכמת הנפש), ולכן כשמקיפים אותו בעניני קדושה כו', הרי זה מוסיף ברכה והצלחה שיזכו לגדלו ולגדלה "לתורה ולחופה ולמעשים טובים".

ענין נוסף בזה: מנהג זה מבטא ששייכותם של ישראל לתורה היא עם צאתם לאויר העולם, שמקיפים התינוק בעניני תורה.

(תו"מ התועדויות ה'תשמ"ז ח"ב ע' 37. ה'תש"נ ח"ג ע' 246 הע' 48)

השתדלות שהתינוק לא יסתכל בצורות טמאות (לקו"ש חב"ה ע' 309)

מבואר בכמה ספרים ע"ד הפעולה שנפעלת באדם ע"י הראי' וההסתכלות, הן הפעולה לטוב - ע"י הראי' וההסתכלות בצורות קדושות וכיו"ב, והן הפעולה למוטב - ע"י הראי' וההסתכלות בצורות של בע"ח טמאים וכיו"ב.

וע"פ מש"נ "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" - מובן שענין זה צריך להיות בהדגשה יתירה בנוגע לילדי ישראל בגיל החינוך, מכיון שכל הענינים הנחקקים במחשבתם (ע"י ראי' והסתכלות כו') בהיותם בגיל החינוך, יש להם פעולה והשפעה על כל משך החיים "גם כי יזקין".

וכמנהג ישראל שכאשר התינוק יוצא לאויר העולם - תולים מסביבו ומקיפים אותו בעניני קדושה, "שיר

המעלות" וכו' ומזה מובן גם לאיך - ההשתדלות¹ שהתינוק לא יסתכל בצורות טמאות.

ענין זה - השפעת הראי' וההסתכלות בב' הכיוונים - יש לו מקור גם בנגלה דתורה, עד להלכה:

מפורש בשו"ע: "ויש לנשים לזהר כשיוצאות מן הטבילה . . שלא יפגע בה תחילה דבר טמא [כגון כלב או חמור] . . ואם פגעו בה דברים אלו, אם היא יראת שמים תחזור ותטבול" [ועד למנהגן של נשים צדקניות שחזרו וטבלו גם כאשר פגעו בדבר טמא לאחרי יציאתן מבנין בית הטבילה] - כי הראי' בדברים אלו יש לה השפעה בלתי-רצוי' על מציאותו של הולד; ולאידך - הראי' וההסתכלות בדבר קדוש (בעת היציאה מהטבילה) פועלת לטובה בנוגע לצורת הולד.

ענין נוסף בזה: הדבר מודגש ביותר כאשר נמצאים בעקבתא דמשיחא - שאז צריכים להתכונן למעמד ומצב דלעתיד לבוא:

לעתיד לבוא יקויים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ביטול והעברת כל הענינים שהם היפך הטהרה. ולכן כאשר נמצאים בעקבתא דמשיחא שאז צריכים "לטעום" מהענינים דלעתיד לבוא "טועמי' חיים זכו" - צריכים להשתדל שהנהגה תהי' "מעין" ובדוגמת היעוד ד"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", לפעול בכל מקום האפשרי שישתמשו אך ורק בציורים טהורים ויתירה מזו - על טהרת הקודש.

(תו"מ התועדויות ה'תשד"מ ח"א ע' 487)

גם בלידת בת צריך לומר (בנוסח "מי שברך") לתורה (ולחופה ומעשים טובים) (היום יום כ"ה מנחם-

אב)

ע"פ מה שארז"ל² (ברכות יז, א) נשי במאי זכיין באיקרוי כו' ובאתנוי כו' ונטרין כו' [היינו, שגם לנשים

1. מובן שכאשר נותנים לתינוק צעצוע בדמות בעל-חי (מאיזה טעם שיהי', מפני שהוא ילד קטן) - יש להשתדל לבחור צעצוע שהוא בדמות בעל-חי טהור, בהמה טהורה, עוף טהור, דג טהור, וכיו"ב. ועד"ז כאשר הילד מתבגר ומתחיל ללמוד צורת האותיות, שאז מראים לו ציורים מסויימים כדי להקל בתפיסת צורת האותיות - יש להשתדל שבעלי-החיים שבציורים אלו יהיו רק בעלי-חיים טהורים.

וכמו כן מובן בנוגע להו"ל דחבורות וכיו"ב שיש בהם ציורים ותמונות של בעלי-חיים [ועאכו"כ בנוגע לחבורות המיועדות לילדים בגיל החינוך] - שיש להשתדל שישתמשו בציורים של בעלי-חיים טהורים דוקא. (שם).

2. הנה ידוע עד כמה מדוייקים דברי רז"ל בכלל ונשיאי ישראל בהוראות לרבים ביחוד, ולכאורה יש לדייק בהנ"ל במה שהביא ראי' לדבריו דוקא ממרז"ל דברכות ולא משאר הסוגיות בש"ס ובפרט הסוגיות הנוגעות בהלכה שמדובר בהם ע"ד זכות תורה.

ויובן בהקדם שע"כ צ"ל שלכל הדיעות צריכים נשים לדעת המעשה אשר יעשון ואשר לא תעשינה, היינו הלכות כל מצות - לא תעשה, ומצות עשה שהוקשה בהם אשה לאיש וכו' (ועיין ג"כ בטור שו"ע לאו"ח סמ"ז בענין חיוב נשים בידיעת התורה ונ"כ שם. ועיין ג"כ בהלכות ת"ת לרבנו הזקן סוף פרק א', הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע כו'), אלא

חלק בלימוד התורה - ע"י ששומרות וכו' ומסייעות לבעליהן]. (שם)

ענין נוסף בזה: בענין הלידה ישנם ב' אופנים: בן ובת.

וענינו בעבודת ה' - "רמז יש בו" - ש"בת" רומז על העבודה דקבלת עול, ע"ד מארז"ל "אשה כשרה כו' עושה רצון בעלה", ו"בן" רומז על העבודה ע"פ טעם ודעת.

ועל זה אמרו "בת תחילה סימן יפה לבנים" - שהתחלת העבודה באופן של קבלת עול ("בת תחילה") מהוה נתינת-כח ("סימן יפה") גם בנוגע לעבודה ע"פ טעם ודעת ("בנים").

ועפ"ז יש לבאר גם טעם ותוכן מנהגו שגם בלידת בת מברכים ש"יגדלוה לתורה ולחופה ולמעשים טובים" - כיון שבת מורה על הענין דקבלת עול שנותן כח לכל הענינים דתורה ועבודה.

(תורת מנחם ח"ב ע' 31)

סעודת "שלום זכר" על שהולד נושע ונמלט ממעי אמו (ב"ק ד' פ' ע"א בתוד"ה: לבי ישוע הבן, ונתבאר ביש"ש)

אינו שייך בנקבה - כיון שאין בלידתה שמחה שלימה, ע"פ דברי הגמ' במס' ב"ב (ד' ט"ז ע"ב): אוי לו למי שבניו נקבות.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר חכ"ג ע' שפ)

הניגון: "תורה איז די בעסטע סחורה" [התורה היא הסחורה הטובה ביותר] (שיחות קודש ה'תשל"א ח"ב ע' 255)

ללא הבט על-כך שלבינתיים אין התינוק מביין בשכלו מה שאומרים לו, וזה רק למעלה משכלו, מ"מ נחקק בו למעלה מהשכל שהתורה היא הסחורה הטובה ביותר, וכאשר ישנו "חנוך לנער ע"פ דרכו" אזי "גם כי יזקין לא יסור ממנה", ולכשיבגר יהיה מונח אצלו שהתורה הינה הסחורה הטובה ביותר.

(שם)

שלימוד זה אינו מצות ת"ת אלא הכשר מצוה לקיום הדינים, ואת זה יש להעמיס בכמה סוגיות בהש"ס ומהם גם מאמרים אלו שמביא כת"ר במכתבו אודות הלימוד לבנות וכו' אבל אין מזה ראוי לומר לבת לתורה לחופה ולמעש"ט, כיון שזהו נכלל במעשים טובים, ואין להדגיש תורה ביחוד כמובן, משא"כ הרא"י מברכות, נשי במאי זכיון, באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו' שזהו השתתפות וזכות במצות ת"ת עצמה, ומוכח לומר גם לבת לתורה לחופה ולמעש"ט. (אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ב ע' שמא)

קריאת שם

קריאת שם לבת בקריאת התורה הסמוכה ללידה (אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ד ע' מה בקבלה אמאדה"ז)

העובר, עוד בהיותו בבטן אימו יש בו נפש קדושה, וע"כ מלמדין אותו כל התורה כולה ומשביעין אותו תהי צדיק. אך בתחילה היא בהעלם ומגיעה לידי גילוי בעת הלידה. ובפרטיות: לבן - בעת ברית המילה שהיא "תחילת כניסת נפש זו דקדושה", ש'כניסה' פירושה: כניסה בגילוי. ובפרטיות יותר זהו בעת קריאת השם, ששמו של האדם היא חיותו, ואות ביטוי לנפשו [וכדוגמת אדם המתעלף שע"י קריאה בשמו, נפשו מתעוררת] ועוד זאת, אשר ענינה "קריאה והמשכה משורש הנשמה שיומשך לבחי' המלובשת בגוף שע"ז יהי חיבור הנשמה עם הגוף".

ככל הדברים האלה, הוא בעת לידת בת, שעליה אמרו רז"ל שכמהולה נחשבת, ומיד בעת לידתה באה נפש הקדושה לידי גילוי. וכיון שקריאתה בשמה (שהיא חיותה) מביאה את הדבר לידי ביטוי ממשי, אל לו לאדם לדחות ענין זה, ויש לו להקדימה ככל האפשרי. ונקבע לעשותה בעת קריאת התורה בפרסום וברבים, להביא זאת בגילוי יותר.

ענין נוסף בזה: יש להקדים נתינת השם ככל האפשרי, כיון שקשור גם עם זירוז הגאולה, כמארז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף" (אוצר ששמו גוף), והרי חיבור הנשמה בגוף הוא ע"י אותיות השם.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ד ע' ר. חכ"ב ע' רס. לקו"ש ח"ד ע' 250. תו"מ התועדויות ה'תשמ"ז ח"ג ע' 257. ה'תשמ"ח ח"א ע' 254 ובהע' 19. ה'תש"נ ח"ג ע' 364. ה'תנש"א ח"ב ע' 319 הע' 52. ח"ג ע' 230 בשוה"ג)

כשאביו הטיל עליו ב' שמות בשעה שהכניס לברית - שם העברי עיקר (אה"ע סקכ"ט סט"ז, רמ"א וב"ש)

הענין דקריאת השם אינו קשור עם עבודת האדם (שהיא מלמטה למעלה), כי אם, קריאה והמשכה ("כאדם הקורא לחבירו . . . וכבן קטן הקורא לאביו") משורש הנשמה שיומשך ממנה לבחי' המלובשת בגוף, אשר ע"ז יהי חיבור הנשמה עם הגוף. ומכיון שצריך להמשיך משורש הנשמה - הרי מובן שהסדר הוא מלמעלה למטה, ולכן השם הראשון הוא בלשון הקודש, ואח"כ נמשך גם בבחי' הנשמה המלובשת בגוף, הנמצא בין שבעים אוה"ע, "עם ועם כלשונו", שאז נמשך גם בשם של חול.

(תו"מ התועדויות ה'תשמ"ז ח"ג ע' 257)

לא לצרף לשמות הנשיאים עוד שם (ע"פ אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ט"ז ע' ריד)
כי אין מערבין³ בין קודש לחול.

(שם)

~ אופן כתיבת שם מענדל

ידוע שהשם מנחם מענדל הוא בגימטריא צמח צדק, וכן נהגתי מעודי בכתיבת מענדל מתאים לגימט' האמורה, אבל הרי פשוט שכל אדם יכול להחזיק שמו כרצונו ותלוי בחתימתו, ובכמה מקרים גם באופן שמבקש שיקראוהו לתורה.

(אג"ק חי"ז ע' ער)

ברית מילה

האשה עוזרת לבעלה ומביאה התינוק עד בית הכנסת ואז לוקח האיש ממנה⁴ ונעשה סנדק (רמ"א יו"ד סרס"ה סי"א. ושי"נ)

במתן תורה נפעל חידוש בעולם, ש"עליונים" (רוחניות) ירדו "למטה", ו"תחתונים" (גשמיות) עלו למעלה. ונמשך וניכר במיוחד בברית המילה, אשר הגוף הגשמי של היהודי בא בברית עם הקב"ה, וזה חתום בבשרו.

והנה, בנוגע ליחוד הקב"ה וכנסת-ישראל במתן-תורה, מצינו שהיו צריכים ל"שושבינים", משה – מצד ה', ואהרן – מצד עם ישראל, ועפ"ז נקבע בנישואין (בדומה ל"יחוד קוב"ה (איש) וכנס"י (אשה)) שמצד החתן יהי' שושבין – איש, ומצד הכלה – אשה. ועד"ז בברית מילה המנהג אשר איש ואשה יביאו התינוק למקום המילה, כשם שהי' במ"ת ע"י "שושבינין".

(ע"פ לקו"ש חכ"ב ע' 61)

-
3. וראה "המלך במסיבו" ח"ב ע' נה: עפ"י דא"ח יש אמנם ענין גם בחצי שם, כי שם זהו חיות, וחצי שם זהו חצי חיות. אך עפ"י נגלה - חצי השם אינו אותו השם, וכמו שכותב אדמו"ר הצמח צדק לגבי כלה וחמותה ששמותיהן שווים דכשאינ שוין ממש אין שום חשש בעולם כלל שכן אין זה אותו השם! ובאג"ק כ"ק אדמו"ר חי"ב ע' קפה.
 4. משמע שממנהג זה – השתתפות האשה בסנדקאות כאשר בעל הברית- הסנדק – השתלשל מנהג ה'קוואטער' אשר "אשה מחזקת התינוק.. ובעלה לוקח מידה.. והוא מוליכו למקום הכסא של אליהו" (ערוך השולחן יו"ד סרס"ה סל"ה).

לא לקחת אשה מעוברת בתור 'קוואטער' (להביא התינוק לברית המילה) (ברית אבות על הל' מילה ס"ה אות כ"ו)

כיון שצריך שיהיו איש ואשה – ולא יותר – בתור 'קוואטערס', לכן אשה המעוברת שנחשבת ליותר מאחת, לא תוכל ליטול חלק בהבאת התינוק לברית המילה. וזאת, ע"פ פסק השו"ע בנוגע ל"מנהג כפרות בערב יום-כיפור" (או"ח סתר"ה ודה"ז שם ס"ג) ש"למעוברת – ג', שתי נקבות וזכר אחד", והרי פשיטא שהעובר לא צריך כפרה, אלא כיון שאיבריו הם איברי אמו, מציאותה נעשית כזו שמצריכה כפרה גם על עוברת זכר או נקבה. וממילא אינה יכולה להשתתף כ"קוואטער" כי מעתה אינה רק אשה אחת, אלא יותר מאחת.

(ע"פ לקו"ש חכ"ב ע' 59)

איחור זמן המילה כדי שתהי' ברוב עם (עיין שו"ע או"ח סו"ס תקנ"ט)

הגמ' (שבת קל). אומרת: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה . . עדיין עושין אותה בשמחה (שעושין משתה. רש"י). ומצד גודל הענין של שמחה, מאחרים את זמן המילה (למרות שבאופן כללי אומרים שזריזין מקדימים למצוות).

וכפי שמצינו בפסק השו"ע (או"ח סו"ס תקנ"ט) כשחל הברית בתשעה-באב נדחה, הנה כיון שלאחר המנחה מפסיק בעל הברית תעניתו, ומוסיף לו בשמחתו – מאחרים את זמן המילה לאחר מנחה. ובמוחש רואין שהשמחה תלוי' ברוב המתועדים ולפעמים יש גם עצב בהמנע אחדים לבוא. ובנדוד"ד הרי עוד ענין תלוי בזה התועדות אנ"ש, שבטח מדברים אז בעניני תומ"צ ודא"ח, וסו"ס הרי ציונו ה"א לעשות את כל החוקים כדי ליראה גו⁷.

(ע"פ אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ד ע' קנד)

תמונת הרבי על ברכי הסנדק (היכל מנחם ח"ג ע' רמה)

עיקרו של מנהג זה הוא רק אצל חסידים ואנ"ש, שאילו היה באפשרותם לכבד את הרבי בסנדקאות, היה רצונם עז לזה, ורק עבורם היא ההוראה. (שם)

5. ראה בלקו"ש חכ"ב ע' 57 הע' 17, וש"נ. וצריך ברור אם-כן הוא בכל מקום.

6. לא חיישין לתאומים (כמ"ש הב"ח שם ממרדכי קטן. פמ"ג שם) – כיון דמיעוטא הוא והמדובר הוא במנהג. וצ"ע בזמננו שלפעמים רבות יודעים ברור אשר "תאומים בבטנה" – ראה בלקו"ש חכ"ב ע' 59 הע' 36.

7. ומסיים: ועכ"פ מספיקים טעמים אלו לדעתי שלא למנוע ביד הנהגים כנ"ל. וראה עוד בזה בפנים האגרת.

תספורת

בדבר גזיזת השערות - אפשערעניש - הוא דבר גדול במנהגי ישראל ועיקרו הוא בהחינוך דהשארת פיאות הראש (מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, והוא בקבלה מדור דור)

שלוש שנותיו הראשונות של הילד, נחשבות כג' שני ערלה, והכוונה על ערלת הלב, (כמו שמצינו באברהם שרק בן ג' הכיר את בוראו), ומחנכים אותו בהשארת פיאות הראש, שענינם נעלה יותר אף משערות הזקן. וזה ע"פ מה שכתוב בקבלה ש"י"ג "תיקוני דיקנא" (שערות הזקן) הם כנגד י"ג מידות הרחמים, הנרמזים בפסוק "ה' ה' א-ל רחום וכו'", (המידה הראשונה – חסד, נרמזת בשם א-ל וכן הלאה), וממילא - שם ה' הנכתב פעמיים בפתיחת הפסוק (ה' ה') הם כנגד ב' פיאות הראש, שהם למעלה מהמידות המצומצמות ביחס לעולם.

(יגדיל תורה חוברת מח ע' רסג ואילך. וש"נ. וראה תו"מ ח"ז ע' 194)

לא לדחות זמנה⁸ (אג"ק ח"א ע' ה)

כיון שכנראה מלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בהנוגע לחג התספורת ה"ז ענין של חינוך ביר"ש, ז.א. המשכת קדושה על נפש הילד [י"ל שמיוסד הנ"ל על דרז"ל הידועה (תנחומא פ' קדושים) וראה ג"כ הלכות ת"ת לרבנו הזקן בתחלתו שזה מרומז בתורה שבכתב, ובשנה הרביעית יהי' וגו' קדש], וכשעושים מעשה בזה מתחזק הענין ונמשך בעולם המעשה כמבואר בכ"מ, הרי למה ידחו המשכת הקדושה הלזו לכמה חדשים או לשבועות והרי כל תוספת קדושה בחינוך מוסיפה בכל עניניו דהילד ואפילו הגשמים.

ובפרט אם גם רגל באמצע וי"א (ראה ס' מהרי"ד ח"א קסט, ב) אשר התספורת זו שייכת לראשית הגז, שזהו ממתנות כהונה.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ד ע' רכ. ח"ה ע' כב)

קדימה לכהנים (תו"מ ח"ו ע' 24)

לכל לראש - לכבד את הכהנים, כיון שגזיזת השערות הוא בדוגמת "ראשית הגז", א' מכ"ד מתנות כהונה.

(שם)

8. כיון שמנהגי ישראל לעשות התספורת ביום מלאת שלש שנים ה"ז השעה טובה ומוצלחת, ומי יודע עד מה אם ביום אחר שרוצים לעשותו ונוכל להיפגש עם עת רצון כזו, ואף שלכאורה קצת סתירה לזה ממ"ש בבאר היטב לאו"ח ס' תקל"א] ס' ק"ז דמותר להשהות כו' הרי שם טעם דע"פ תורה. (שם)

להתוך הפאות ולקצרן במספרים (שעהמ"צ וטעמ"צ פרשת קדושים, שכך נהג האריז"ל)
שלא לערב הארות של שני תיקונים מה"ג תיקונים דדיקנא קדישא.

(אג"ק ח"כ ע' י)

מיום הגויזה והנחת הפאות של הראש נהגו להדר להרגיל את התינוק בענין נשיאת⁹ טלית קטן
(מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע)

פעולת הטלית קטן על הילד הינה בב' פרטים: א. היותה עם ציצית על כנפיה, ועליה אומרת התורה (שלח טו,לט) "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' גו", ומובן מאליו שפעולה זו אינה רק בגדולים כ-אם באותה מידה גם בקטנים. ב. עצם מציאות הבגד גורמת ליחס מיוחד בעיני הילד, בראותו שלבושו שונה משאר הגויים, ומסיק מכך, שכשם שפעולת הבגד בגשמיות הינה לשומרו מחמה וגשם, קור וחום וכדו', כך הוא – היהודי – זקוק לשמירה נוספת ברוחניות מהחוץ הסובב אותו, ולזה מועיל לבושו השונה, כאבותינו במצרים ש"לא שינו את לבושיהם". ואמנם פעולת הבגד הינה מקיפה על כללות גופו, אך זה מועיל לזכירת כללות התרי"ג מצוות.

(ע"פ שיחוק ה'תש"מ ח"ג ע' 160)

ענין נוסף בזה: שייכות ציצית לשערות הראש - מבוארת בפע"ח ש' הציצית ובלקו"ת פ' שלח (מ"ז, ע"א) ועייג"כ רש"י עה"ת שלח (ט"ו ל"ח): בציצית ראשי.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ד ע' קנו)

הכנסה ל"חדר"

זריקת סוכריות על הילד בנימוק שמלאך מיכאל זרקם (סה"ש תש"א ע' 29)

ענינו המיוחד של מלאך מיכאל לגבי שאר המלאכים - היותו "השר הגדול העומד על בני עמך", "שהוא תובע צרכיהם של ישראל ומדבר עליהם. . מלמד זכותן כו", כך, שהוא יודע ומכיר טבעם ותכונותיהם של בני" - כפי שהם נשמות בגופים - יותר מכל שאר המלאכים שאין להם שייכות לנשמות בגופים.

ולכן, כאשר מכניסים ילד יהודי ל"חדר" - שזהו ענין החינוך בנוגע לכללות ענין התומ"צ - טוען מלאך מיכאל, שרם של ישראל, שהאמת היא, שכללות קיום התומ"צ הו"ע של זכות וטובה כו" - "סוכריות". וההדגשה בזה היא - שכן הוא גם אצל ילד קטן:

הטענה שיש צורך להמתין עד שהילד יגדל ויתבגר, ואז יבין וירגיש את הזכות והטובה שבדבר, משא"כ

9. לגבי נקטו לשון זו דווקא, ראה שיחוק ה'תש"מ ח"ג ע' 207.

לפנ"ז, בהיותו במעמד ומצב שאינו מבין כו', - הרי זה בדוגמת טענת המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו". ועל זה משיב מלאך מיכאל, שהאמת היא, שכללות ענין קיום התומ"צ הו"ע של זכות וטובה גם מצד הגוף של ילד קטן שעדיין לא בא לכלל הבנה והשגה כו', וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בכך שמקשרים זאת עם "סוכריות".

וכאשר ההורים וכיו"ב אומרים לילד שמלאך מיכאל זרקם, אין זה שקר ח"ו, כיון שעושים זאת בשליחותו, ושלוחו של אדם כמותו.

(תו"מ חכ"ז ע' 84. התועדויות ה'תשמ"ח ח"ב ע' 123 הע' 19)

לימוד האותיות מתוך [דף השער של] התניא

כאשר מתחילים ללמוד תורה עם ילד יהודי, החל מלימוד צורת האותיות דא"ב - אזי מקשרים זאת תיכף ומיד עם תושב"כ דתורת החסידות, ספר התניא, ע"ז שמראים לו את צורת האותיות מתוך ה"שער" דספר התניא.

ומסבירים לו: ישנו ספר שבו מדובר אודות הקב"ה, ואודות עבודת ה' - יותר מזה אינו מסוגל להבין עדיין - ובספר זה מראים לך את צורת האותיות דא"ב.

כלומר: עוד לפני שלומדים עמו את האות ב' ד"בראשית", ויתירה מזו: עוד לפני שלומדים עמו את האות א' ד"אנכי ה' אלקיך" (שבעשה"ד) - מראים לו את צורת האותיות בספר התניא!

וכך מצינו בנוגע לכללות הענין דמתן תורה: עוד לפני ששמעו בני"י את עשה"ד כולל הדיבור "אנכי ה' אלקיך" - הי' כבר הענין ד"וירד ה' על הר סיני", כלומר, שהקב"ה התגלה לכל בני"י ביחד עם המרכבה העליונה כו' - שזהו כללות הענין דרזין דרזין כו', כמובן ממארז"ל (חגיגה יא, ב) "אין דורשין . . . במעשה מרכבה ביחיד". ומזה מובן שבמתן תורה הי' - לכל לראש - הגילוי דתורת החסידות (מעשה מרכבה), ורק אח"כ שמעו בני"י את עשה"ד כפשוטם - תורת הנגלה. (תו"מ - התועדויות ה'תשמ"ג ח"ב ע' 792)

ענין נוסף בזה: כדי לפעול ענין של פריצה ("דורכרעכן די וואנט") והתחלה בהלימוד דתורת החסידות, ולאחרי כן באה הכניסה לעולם התורה בסדר מסודר מן הקל אל הכבד, מן המאוחר אל המוקדם - נגלה דתורה ואח"כ פנימיות התורה.

אע"פ שלימוד החסידות דורש הכנה בנפש, הכנה במעשה, וכו"כ ענינים בתור הקדמה - הרי זה רק בנוגע ללימוד החסידות באופן מסודר, על מנת להבין ולהשיג, לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים;

אבל בתור התחלה, אל"ף ב"ת - הנה כדי שיוכל לקלוט את הלימוד וההבנה של חסידות, צריכים תחילה להחדיר זאת בכללות עכ"פ, והיינו, שהחיות, הלבביות והחום של חסידות, צריכים להתחיל לנטוע בהילד עוד בהיותו בן שמונת ימים - שאז היא "תחלת כניסת נפש זו הקדושה" (נפש האלקית), ואפילו לפני

כן - בהיותו תינוק בן יומו.

(תו"מ חכ"ד ע' 275)

מכניסים התינוקות להתלמד ומתחילין מספר ויקרא לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות (ש"ך יו"ד סרמ"ה סק"ח ושי"נ)

דרשת רז"ל זו מובאת בתנחומא (צו, יד) אך בגירסא שונה. ההדגשה הינה שיתעסקו "במעשה טהורים", וזוהי עיקר הכוונה בכך שמתחילים בפרשת ויקרא דווקא, כיון שכשפותחים את סדר הלימוד עם התינוק, לא מתחילים ללמוד את "יסודי האמונה", כי-אם ענינים השייכים למעשה בפועל בעוה"ז הגשמי, ובדברים גשמיים, וביחס לזה - ה"טהורים" הם עניני הקרבנות שבספר ויקרא.

ענין נוסף בזה: חלק זה בתורה (פרשת הקרבנות) שייך במיוחד לתינוקות.

הקרבנות מבטאים קשר מיוחד של עם-ישראל והקב"ה, שגם בשעה שהיהודי חטא, והתרחק מתומו"צ, מ"מ בהקריבו קרבן לה' - מתכפר לו, מצד ההתקשרות העצמית בין ישראל והקב"ה שאע"פ שחטאו - בני הם. ובקרבנות גופא, הנה ישנו מחשבה - בתפילה (עבודה שבלב שכנגד הקרבנות) ודיבור - בלימוד הלכות קרבנות, ובהם שכל ורגש האדם מסתיר על הרגש העצמי; ורק בלימוד התינוקות בעת כניסתם ל"חדר", שלימודם מתבטא בקריאת האותיות¹⁰ גרידא - ללא הבנה, בזה ניכר ומודגש בחירת הקב"ה בישראל מצד עצמם, וע"ז נאמר (תנחומא שם) ש"אלולי התינוקות (דווקא) שקורין בסדר הקרבנות לא הי' העולם עומד". (תו"מ - התוועדויות ה'תשד"מ ח"ב ע' 665. לקו"ש חכ"ב ע' 3)

נוסף לטעמים אלו ההתחלה בספר ויקרא באה "להורות דזהו עבודת האדם לעשות מאלף זעיא אלף רבתי".

(סה"מ ה'תרצ"ב ע' קט. עיי"ש)

בר מצוה

להתחיל בהנחת תפלין שני חדשים לפני יום הבר מצוה (היום-יום ב' מנחם-אב)

ארז"ל: הוקשה כל התורה כולה לתפלין. זאת-אומרת שמפעולת התפלין ממשיכים ג"כ בכל עניני

10. וע"כ לומדים רק את תחילת הספר ואח"כ בסדר אחר כמנהגי המקום. ויש אומרים שזהו הפירוש במאמר הגמ' (גיטין

סב) כותבים מגילה לתינוק להתלמד בה. . בתו"כ (ויקרא) עד ויהי ביום השמיני - שזהו משום שהתינוקות (בתחילה) לומדים רק התחלת ספר ויקרא.

(לקו"ש חכ"ב ע' 6 והע' 44)

התורה, ולאחרי ההכנה שני חדשים יקבל עליו ביום הבר-מצוה עול תורה ומצוות בשלימות. ומה שכתבו כמה אחרונים (הטבאו בנ"כ שו"ע או"ח סוסל"ז) שכיון שתפלין צריכים גוף נקי – אין להקדים בהנחתם, הנה זה ע"ד ההשתדלות והגיעה להפיץ תורת החסידות בחוגים הכי רחבים ומבלי להציג תנאים מוקדמים לתורה זו אף שבדורות הראשונים (לפני התגלות הבעש"ט, תלמידו הרב המגיד ותלמידיו ומהם רבנו הזקן) הקפידו על הנהגה כזו, וידוע המשל מרבינו הזקן, מאבן טוב שבכתר המלך שכשנחלה בנו יחידו של המלך וגדלה הסכנה ר"ל, מצוה המלך - אפילו על ספק וס"ס - ליקח אבן טוב מכתרו ולנסות לרפאות בו בנו יחידו, וכהלשון שכדאי לשפוך כמה וכמה בחוץ בשביל ספק שיגיעו איזה טפות להבן מלך ויחלים ויתרפא, והנמשל מובן.

ונראה גם במוחש בשנים האחרונות, איך שהפצת החסידות רבים הצילה מכמה נסיונות ומכשולים, ומפורסמות הן לכל אלו שהיו במדינות רוסיא ועמדו בנסיונות שם וכו'.

(אג"ק כ"ק אדמו"ר חי"ז ע' סא-ב)

לזכות

החתן הרה"ת הרב ישראל שיחי'
וב"ג הכלה מרת חיה מושקא תחי'
אסולין

•

ולזכות הוריהם

הגה"ח הרב אליהו ומרת נחמה מרים שיחיו אסולין
הרה"ח ר' יעקב משה וזוגתו מרת לאה בנקר

•

ולזכות זקניהם

הרה"ג הרה"ח הר"ר שמעון גד וזוגתו שיחיו אליטוב
מרת פרומא שתחי' בנקר
הרב שמעון וזוגתו שיחי' אזולאי